Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hээ гарана | № 159 (16682) | 1984 оной июлиин 11, среда | Сэн 3 мүнгэн.

Республикымнай түрүү ажахынууд үбhэ хуряалгадаа жэгдэрэн оробо

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ БҮГЭДӨӨРӨӨ ХАБААДАХА ГЭhЭН ОРОНГЫН СОМОНОЙ, СЕЛЕНГИНСКЫН ПОСЕЛКОВО СОВЕДҮҮДЭЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭЭ!

ХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

...совхозойхид үбhэ ...эртээнhээ бэл... ...мэриин энэ ха... ...хэрэглэгдэхэ бү... ...техникээ бэлэн ...м. Мүнөө түрүү... ...уд үбhэндөө га...

...най хоёр отделе... ...коруулагдамал 3 ... халюурма үд... ...сабшажа эхил... ...онуудые ажахын ...бэрхэ механиза... ...ден-Еши Базар... ...тоцыренов, Лео... ...капович Батожа... ...Цыренович Очи... хүтэлбэрилнэ. ...жэл бүри ун...

дэр баян ургаса хуряадаг болоhоороо гансашье совхоз соогоо бэшэ, мүн район дотороо мэдээжэ болоhон хүнүүд юм.

Мүнөө жэлдэ манай совхоз дүн хамта 27500 центнер үбhэ, 22 мянган центнер сенаж бэлэдхэхэ түсэбтэй. Ногооной гарасын hайн дээрэhээ энэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн зорилго үбhэшэднай урдаа табижа, түрүүшынгээ мүрнүүдые эршэтэйгээр гарганад. Гар хажууршаднай 2 звено эмхидхэгдэнхэй. Комсомол-залуушуулhаа бүридэhэн нэгэ звеноень комсомолец Батор-Доржо Эжинов, нүгөөдыень Дагба Цыбикович Дашеев хүтэлбэрилхэ юм.

Тиихэдэ хонишоднай өөhэд өөhэдынгөө даадаг отарын хонидто үбhэ бэлэдхэдэг заншалтай болонхой. Энэ жэлдэ хонишодhоо 11 звено байгуулагдажа, шанар hайнтай үбhэ тэжээл элбэгээр нөөсэлхөөр түхеэрнэ. Совхозой нэгэдэхи отделениин хонишон Шира-Загаэ Батуевич Жалсараев гэр бүлөөрөө, ухибүүдээрээ үбhэндөө гаража, 500 центнер тэжээл бэлэдхэхэ гэhэн түсэбтэй. Хори гаран жэлэй туршада хонин ажал дээрэ ябаhан энэ нүхэрнай хони үсхэбэрилгэдэ ехэ хубитаяа оруулhанайнгаа түлөө Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаhан юм.

Ажалай Улаан Тугай орденто хонишон Цыбик-Доржо Батоцыренович Будаев мүн лэ гэр бүлөөрөө Худан голдо үбhэ бэлэдхэхээр түхеэрнэ. Хоёрдохи отделениин хонишон Даша-Нима Дондокович Дугарцыренов отарынгаа хонидто үбhэ сабшажа эхилээ. Иигэжэ манай совхозой хонишод, малшад, ажахын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд — бүгэдөөрөө хүсэеэ элсүүлэн, хүдөө ажахын гол шухала кампанинуудай нэгэн болохо үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые эхилээ.

С. ЦЫДЕНОВ,
Хэжэнгын районой Ушхайтын совхозой ахамад мелиоратор.

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНДО

ХОЁР ҮДЭР СОО 120 ЦЕНТНЕР

Баргажанай районой ДРСУ-гай коллектив байгша ондо Шитханай совхоздо, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо шеф ёhоной туhаламжа болгон, нийтын адууhа малда үбhэ тэжээл нөөсэлжэ үгэхэ даабаритай. Тэдэнэр совхоздо дүн хамта 300 центнер үбhэ, Баян-голойхидта — 200 центнер модоной набшаа намаа бэлэдхэхэ зорилготой.

Тус коллектив үнгэрhэн амаралтын 2 үдэрэй туршада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо набшаhата тэжээл нөөсэлөө. Энэ хүдэлмэридэ ДРСУ-гай 35 хүн хабаадажа, бүхыдөө 120 центнер сэнтэй тэжээл бэлэдхэhэн байна. hаяын үдэрнүүдтэ харгы заhабарилагшад колхоздо үлэгшэ 80 центнер набша намаа суглуулжа үгөөд, Шитханайхидта туhалалсахаяа ошохо юм.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

...ДЭНЭ...

...най совхозой үб... ...бэлэдхэхэ оньhо... ...ал звенонууд эдэ ... нуга сабшалан ..., харюусалгатай ...эхилбэ. Юуб гэ... ...уhанда абтадаг ... ногооe түрүү... ...баха зорилго та...

...Поншаковай даа... механизатор... ...түрүүлэн, даал... ...шалангайнгаа но... ...ка захалба. Эн... ...тракторна хоёр ...элгэгдэнэ.

... ногооной урга... ...аргагүй hайн. ...оо дэлгэрhэн со... ...сөөндэ дүршэл... ...затор, хори га... ...түмэр «агтые» ...ябаhан Гомбо ...үрүүлнэ.

...ДАМБАЕВ.
...ай район.

Хасууртайн совхозой дүршэлтэй луговод М. И. Шевченкын даадаг звеногойхид эдэ үдэрнүүдтэ Хасууртайнгаа-Адагай сабшалангай ногоо унагаажа эхилбэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллективтэ 10 хүн хүдэлнэ. Эдэнэр түхэреэн жэлэй туршада нуга сабшалангаа hайжаруулхын түлөө оролдоод, мүнөө хэhэн ажалайнгаа үрэ дүнгые харахын хойноhоо тэмсэжэ ябана. Энэ сабшалангай ургасань яhала hайн. Луговодууд Е. Е. Кожевников, Ф. М. Мартынов, коммунист С. Ч. Зарецкий гэгшэдэй оруулhан хубита

САБШАЛАН ДЭЭРЭ ХҮЛГӨӨТЭЙ

нилээд ехэ.

Үбhэшэдэй звенодо 9 трактор, тэрэ тоодо 4 мөөртэй, бэшэниинь гэнжэтэ тракторнууд болоно. Косилка, тармуур, үбhэ hүрилхэ түхеэрэлгэ болон бусад хэрэгтэй болохо зэр зэмсэгүүд эндэ хүсэд бии.

Тус коллектив энэ харюусалгатай хаhаа июлиин 3-haa захалаа hэн. Мүнөө звеногой гэшүүд техникын ябахагүй газарай ногооe гар хажуураар сабшажа байна. Эдэнэр байгша ондо бүхыдөө 424 гектар сабшалан дээрэhээ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ даабаритай.

Энэ ажахын Аланай, Хурбын, Жэбхээhэнэй нуга сабшалан дээгүүр тракторай хүршэгэнэхэ, хүн зоной хөөрэлдэхэ абяан эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор таhалдахаяа болинхой.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.
Хорин район.

БУЛТАНhАА ТҮРҮҮЛЭН

Баргажанай районой Хилганын колхоз тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриеэ эмхитэйгээр эхилбэ. Ажахы доторoo бултанhаань түрүүлэн, нютагай дунда hургуулиин үйлэдбэриин бригада (хүтэлбэрилэгшэнь багша Михаил Мунхоевич Раднаев) ба Балдан Очирович Гармаевай даадаг үбhэшэдэй звено нуга сабшалан дээрээ гараа. Эдэ хоёр звенодо Хашаргантын сабшалан даалгагдажа үгтэнхэй юм.

— Уhанда абтадаг газарайнгаа ногооe эгээн түрүүн сабшажа байнабди. Тиигээгүйдэ аргагүй. Юуб гэхэдэ, энэ ехэ талмай бороогой ороходо, уhанда абташадаг шуу. Мүнөө жэлдэ энэ сабшалангай, ургасань нилээд hайн. Ушар нимэhээ бидэ сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие аша үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдохобди, — гэжэ звенонуудые даагшанар мэдүүлнэ.

Ц. ТОГОНОВ.

ҮНДЭР БҮТЭЭСЭ ТУЙЛАНА

Манай районой ажахынууд үбhэндөө жэгдэрэн ороно. Энэ жэлдэ эгээл түрүүлэн сабшалан дээрээ «Прибайкалец» колхозой Карымай, Комын отделениинхид гараа юм. Тэдэнэр түрүүшын үдэрнүүдhээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилээ. Хабарhаа хойшо ходо уhалагдажа байhан сабшалангуудай ногооной ургаса hайн.

Районой түб hуурин Турунтаево тосхоной промышленна предприятинуудай коллективүүд шефтээ абаhан колхоз, совхозуудтаа үбhэ хуряалгын үедэ горитойхон туhаламжа үзүүлхээр шиидэнхэй. Жэшээнь, коммунальна ажахын коллективhээ 35 хүн үбhэ бэлэдхэхээ гаранхай. Тэдэнэр хамта 500 центнер үбhэ хуряажа, «Прибайкалец» колхоздо тушааха юм. Мүн «Зырянский» совхозой сабшалан дээрэ Кикын оньhожоруулагдамал модоной ажахын, районой хэлхеэ холбооной узелай коллективүүд гараад, ажаллажа эхилэнхэй.

Үбhэ хуряалгын үедэ районоймнай эмхи зургаануудай коллективүүдэй гэшүүд субботнигуудые, воскресснигүүдые үнгэргэхөөр хараална. Тиигэжэ хамта дээрээ 20 гаран мянган центнер, hайн шанартай үбhэ нийтын адууhа малда бэлэдхэхэ юм.

П. ХАЛТАНОВ.

МАЛ АЖАЛ — ошухала hалбари

...Н БҮХЭН ОРОЛДОНО

...мал ажал дээрэ ...шье сагта хүнгэн ...айдаггүйнь мэдээ... ...тын эгээл харюу... гэжэ тоологдо... ..., зунай сагта ба... ...улhээ гамнангүй ... аргагүй. Юуб ... энэ үедэ адуу... ...ээр hүнигүй hай... ...жэ, тэдэнhээ hү, ...абаха гэжэ орол... ...й. Эдэ үдэрнүүд... ...ээл бэлэдхэжэ ...үн хаhа орожо

...ые манай үхэр... ...д, hаалишад hайн ...рюусалга ехэтэй... ... Бүри эртүүр ...нхи гүүртэ, ота... ...ал зуhалангуудта ... hайн хагда но... ...рнуудта адуулаг... ... юм. Тэндэнь ...айра байдал ту... ... дабhан, мине... ...эл абаашагдаhан, ... холимол тэжээл ...хеэрэлгэнүүд тод... ...малшадай байха ...нууд заhагдаhан

...л дээрэ тогтожо ...ее эхэ хонидые ...16 бригада, мүн ...үүдэй үшөө 11 ... холо, ойрын зу... ... гараhаар hара ...бо. Олонхи хо... ...е соо hүрэгүүдээ ...р адуулжа, хүсэ ... абхуулжа бай... ...со тэмдэглэхээр. ...ашаар хонидой ...hала саг соогоо ...шалалгын хүдэл... ...лтатайгаар ябуул... ...болобо.

...хоз соогоо суу... ... ахалагша хони... ...ванов, бэрхэ хо... ... Белоусов, Ф. И. Махаева, Б. Н. Жамбалова гэгшэдэй отаранuудай хонид илангаяа хүсэ шадал hайн абажа, нооhо hайнтай болоhон байба.

Энэ талаар байгша ондо хурьгадые эртэшэг, июниин 10 болотор хуу эхэнүүдhээнь hалгаажа дүүргээд, амяараа отаранууд болгоhоноймнай аша үрэ мүнөө эли тодоор харагдаба. Нэгэдэхеэр, манаймнай эхэ хонидые саг соонь таргалуулха, нооhыень hайн болгохо, хайшалалгые саг соонь дүүргэхэ арга олгоо. Хоёрдохёор, хурьгадые эртээнhээ тусгаар hайн тэжээл дээрэ байлгаад шахаха, зунайнгаа амаралтада гараhан hургуулиин hурагшадые энэ хүдэлмэридэ хабаадалсуулха аргатай болоо.

Жэшээнь, Мужыхын дунда hургуулиин ахалагша классуудай hурагшадhаа бүридэhэн «Ургы» гэжэ нэрэтэй ажалай болон амаралтын лагерайхид 3000 эрэ хурьгадые даажа абаад харууhална, эдеэлүүлнэ. hурагшад табан бүлэг болжо хубаараад, бүлэг бүхэниинь 600 хурьгадые харууhалдаг юм. Хурьган бүхэндөө үдэрэй 100 грамм талха эдюулээд, садатарынь уhалаад, hайн ногоотой бэлшээридэ үглөөнhөө үдэшэ орой болотор оролдосотойгоор адуулна. Мүн хурьгадта мел, диамоний фосфат болон минеральна макро болон микро зүйлнүүд тэжээлдэнь холижо үгтэнэ.

«Ургы» лагерай hурагшад зунай бэлшээриин үедэ хурьган бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 95 грамм-hаа бага бэшээр нэмээхын түлөө мүрысэхэ байна. Бүхы хурьгад coohoo эгээл томонуудынь, тус тустаа 29—30 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй болоhон 1000 гаран хурьгадынь мяханай комбинадта тушаагдаха юм.

Энээндэл тон адли ажалай болон амаралтын «Черемушка» гэжэ хоёрдохи лагерьта байhан Поперечнэ тосхоной найман жэлэй hурагшад 2000 хурьгадые харууhалдаг. Мүн тэндэ шахан бэлшээн таргалуулхыень 700 хүгшэрhэн эхэ хонидые даалгаабди. Энэ лагерай hурагшадай хүдэлмэриие багша Е. И. Хамаганова хүтэлбэрилнэ.

Тиихэдэ энэ жэлдэ түрүүшынхеэ юhэдэхи классай hурагшадhаа бүридэhэн баhа нэгэ тиимэ ажалай-амаралтын лагерь эмхидхэжэ, тэдэнэртэ 150 нарай тугалнуудые харууhалхыень даалгаабди. Эхэhээ гараhаар 10 хоногтой болоhон тугалнуудые даажа абаад, зунай 2—3 hара соо харууhалха, тэдэнээ hайн ногоотой тээлниг соо адуулха байна. Эндэнь кисель шанаха, сэбэр hүншүү тэжээл буйлуулха кухни бии. Эдэ hурагшадай ажалые Мужыхын дунда hургуулиин багша Э. Ч. Жамбалова толгойлно.

Ажалай болон амаралтын эдэ лагерьнуудта hурагшадай hайнаар хүдэлхэ, амарха, сүлөө сагаа хүхюунээр, hонирхолтойгоор үнгэргэхэ эрхэ байдал бии болгогдонхой. Жэшээнь, hурагшад үдэрэй гурба дахин эдеэлнэ, спортивна талмай дээрээ элдэб наада эмхидхэнэ, телевизор харана.

Үхибүүдые, hурагшадые шадаха соонь ажал хэжэ hургаха, дуршүүлхэ, хүдэлмэриин элдэб мэргэжэл шудалуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүд, СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ баталагдаhан «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй hургуулиие шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» соо онсолон заагдан бшуу. Тиимэ лагерьнуудые эмхидхэхэ гэшэ элишье талаараа ашаг үрэтэй, шухала удха шанартай гэхээр.

Зунай бэлшээриин үедэ ехэ продукци абахын түлөө Захаминай районой малшадай жэшээгээр хүдэлхэ гэжэ манай hаалишад, малшад оролдоно. Июниин тэнгhээ хойшо Мужыхын фермынхид малаа Улаахата гэжэ газарта, Поперечнын фермынхид — Бэлшэртэ үнеэдээ абаашанхай, зуhажа байна. Тэндэнь үнеэдые оньhон аргаар haaxa түхеэрэлгэ, hү хүйтэрүүлхэ газар гэхэ мэтэ бии. hаамхай үнеэн бүхэндэ үдэрэй 2 килограмм талха эдюулээд, үдэр hүнигүй адуулнабди. hүүлэй үедэ бэлшээриин ногооной hайн болоходо hү hаали зарим тэды дээшэлжэ эхилээ.

Колхозой hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Н. Ц. Долгорова түрүүлжэ ябана. Тэрэ жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 1600 шахуу килограмм hү абаа. Мүн түрүү hаалишад коммунистка В. В. Асалханова, В. Г. Малкова, В. А. Махалова болон бусад баhал hү ехээр hаана.

Өөhэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, манай hаалишад зунай бэлшээриин үедэ 4 hара соо үнеэн бүриhөө 1000 килограммhаа бага бэшэ hү абаха зорилго урдаа табинхай.

Холын ой тайгын бэлшээринүүдтэ үхэрнүүдые абаашаад адуулжа байhан малшад coohoo Нохонидо зуhадаг малшан Ринчин Санданов Тамара нүхэртэеэ 160 толгой эрэ хашарагуудые hайнаар таргалуулжа байна. Мүн үнинэй малшан Афанасий Булытов 150 эмэ хашарагуудые баhал оролдосотойгоор адуулна. Эдэ малшад бэлшээриин хаhада үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 850—900 грамм-hаа бага бэшээр нэмээхэ гэhэн уялга абаа.

Тиигэжэ колхозой бүхы малшад зунай элдин hайн сагай үдэр бүхэниие гүйсэд хэрэглэжэ, хээрын шэмэтэй элбэг ногоондо малаа шадаал hаа хүсэд таргалуулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоно.

Б. ЖАМБАЛОВ,
Яруунын районой «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан Будажап Дондубонович Данзанов Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо үхэршэнөөр хүдэлдэг юм. Мүнөө жэлэй зунай бэлшээриин үедэ малай шэгнүүрые нэмээхэ талаар hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, районойнгоо эрхим малшадай зэргэдэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Д. Данзанов.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

БОРГОЙНХИД УРАГШАТАЙ

Россин гүрэндэ Буряад ороной hайн дураараа ороhоор 325 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоhон «60 лет Октября» колхозой мал ажал эрхилэгшэд урагшатай hайнаар хүдэлжэ, гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид бэелүүлэ.

Энэ алдарта hайндэрэй урдахана тус ажахын үхэршэд гүрэн түрэдөө 480 центнер hайн шанартай мяха худалдаhан байна. Иигэжэ тэдэнэр түсэбтэ даабаряа 107 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ ороходоо хоёр дахин ехэ мяха тушаажа шадаа. Энэ туйлаhан амжалтаяа колхозой мал адуулагшад алдарта hайндэртөө зорюулба.

М. ГАЛСАНОВ.
Зэдын район.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА ХАНИ БАРИСААНАЙ СЭСЭГ

Залуушуул болон студентнэрэй Москвада үнгэргэгдэхэ Бүхэдэлхэйн XII фестивалиин hүлдэ тэмдэг баталагдаба. Уласхоорондын фестивалиин хүдэлөөнэй ёho заншалнуудтай зохилдуулагдажа, тэрэ бүмбэрсэг дэлхэйн түбинүүдые hүлдэлhэн табан дэльбэтэй сэсэгэй дүрсэтэй юм. Амгалан байдалай hүлдэ болохо гулабхаа шубуунай дээгүүрнь ниидэжэ ябаhан бүмбэрсэг дэлхэйе эдэ дэльбэнүүдынь хүреэлэнхэй.

Хоёр хүхэ шугам фестивалиин сэсэгые бүhэлнэ. Тэрэ түбинүүдые нэгэдүүлнэ, дэлхэйн арадуудай сахин хамгаалха ёhотой амгалан тайбан хүхэ номин огторгойе hануулна хэбэртэй. Энэ hүлдэ тэмдэг болохоёо байгаа фестивалиин «Империализмда эсэргүүгээр hаналаа нэгэдэлгын, эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө!» гэhэн уряа лозунгые тодо хурсаар харуулна.

Украинын ЛКСМ-эй Н. Островскиин нэрэмжэтэ шангай лауреат, Киевэй уран зураашан Р. Масаутов энэ hүлдэ тэмдэгэй автор юм.

(ТАСС).

ТЭМСЭЛЭЭР СОРОБХИЛhОН МҮРНҮҮД

Пабло Нерудын шэн зоригто, эрхэ сүлөө туйлахын хүсэлэнтэй мүрнүүд июлиин 9-дэ Москвагай Хани барисаанай байшанда зэдэлбэ. Чилиин гайхамшагта поэт-коммунистын, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлhэнэй түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреадай түрэhөөр 80 жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэшэ эндэ болобо.

Үнэн зүб байдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг Латиин Америкын арадуудай тэмсэлэй тугууд дээрэ Пабло Нерудын нэрэ бэшэгдэнхэй юм гээд СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь В. Озеров. Уран зохёолой олониитын түлөөлэгшэд, Чилиин уран зохёолшо Хосе Мигель Варас тэмдэглэбэ. Хунтын ээрхэг сэрэгэйхидтэ газар дайдынь дэбhүүлжэ байhан Чилиин нэрэ хүндын, эрхэ сүлөөгэй болон ерээдүйн түлөө тэмсэжэ байгшад мүнөөшье тэрэнэй шүлэгүүдые уншажа, зоригжожо байдаг.

Эб найрамдал хамгаалагшадай армиин солдат, уран зохёолшо - интернационалист Соведүүдэй ороной үнэн сэхэ ханинь байhан юм. Гитлеровскэ фашизмтай тэмсэлдэ манай арадай баатаршалгые магтан дуулаhан шүлэгүүдынь тэрэнэй зохёохы ажал ябуулгын толотомо хуудаhанууд болоо юм. Поэдэй зохёол бүтээлнүүд совет уншагшадта ехэтэ hайшаагдадаг. 16 хэлэн дээрэ дүн хамта 1 миллион 280 мянган хэhэгээр 60 дахин СССР-тэ Пабло Нерудын шүлэгүүд хэблэгдэhэн байна.

(ТАСС-ай корр).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

МИЛИЦИИН МЛАДША СЕРЖАНТ А. И. ЩЕРБАКОВЫЕ «НИИТЫН ГУРИМЫЕ САХИЛГАДА ЭРХИМЭЭР АЛБА ХЭhЭНЭЙ ТҮЛӨӨ» ГЭhЭН МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Албан тушаалаа бэелүүлхэ үедөө эрэлхэг зориг гаргаhанайнь, шиидхэхы ябуулгануудые хэhэнэйнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай Баргажанай районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй таhагай милициин подразделениин милиционер — милициин младша сержант **Щербаков** Александр Ивановичые **«Ниитын гуримые сахилгада эрхимээр алба хэhэнэй түлөө»** гэhэн медаляар шагнаха (наhа бараhанайнь hүүлээр).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1984 оной июлиин 5.

ШАГНАЛ

Соёл культурын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Хурамхаанай районой Дэрээнэй арадай театрай режиссёр Жамьян Додбоевич **Борбонов Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Загаhанай ажахын хүгжэлтэдэ габьяатай байhанайнь түлөө Байкальска рыбакколхозсоюзай «40 лет Октября» гэжэ загаhа олзоборилгын колхозой түрүүлэгшэ Виктор Васильевич **Черниговский Буряадай АССР-эй загаhанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые харуулhанайнь, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэhэнэйнь түлөө Загаhашанай үдэртэй дашарамдуулан, Кабанскын загаhанай заводой бригадир Иван Андреевич **Суворовые**, Баргажанай-Адагай загаhанай комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Михаил Иванович **Серебряковые**, Баргажанай районой «Байкалец» гэжэ загаhа олзоборилгын колхозой бригадир Сергей Феоктистович **Шелковниковые**, «Бурятрыба» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй загаhа буйлуулгын цехэй начальник Нина Ивановна **Чебунинае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Олон жэлэй туршада hайнаар ажаллаhанайнь, залуушуулые сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын талаар эдэбхитэй ажал ябуулhанайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай материально-техническэ хангалгын таhагай начальник Советскэ Союзай Герой Василий Харинаевич **Хантаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Совет болон ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй эмхидхэлэй таhагай инструктор Будажаб Рыгзынович **Рыгзыновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын арадай гэгээрэлэй органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша Геннадий Дорофеевич **Прохоровые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанайнь, ургамалай продукци үйлэдбэрилгэдэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө, түрэhөөр 70 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй районой Заганай колхозой агроном Юлия Ивановна **Лютаевае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН hАЙНДЭР

Монголой арадай революциин илан мандаhаар 63 жэл үнгэрбэ. Энэ ойн баярые аха дүү монгол арадтай хамта социалис нэгэдэлэй оронуудай ажалшад, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэгшэд hайндэрлэдэг. Монгол арадай революционно тэмсэлэй дүлэн соогуур капитализмые аладлан дабшажа, шэнэ социалис байдалые зохёоhон дүй дүршэлые национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ илаhан оронууд дабтан дагахые хүсэдэг.

Совет арад монголой арадай революциин ойн баярые үргэнөөр тэмдэглэдэг заншалтай. Эдэ үдэрнүүдтэ предприятинууд болон колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта совет-монгол хани барисаанда зорюулагдаhан үдэшэнүүд үнгэргэгдэбэ, лекци, элидхэлнүүд уншагдаба, хоёр аха дүү арадуудай хани харилсаан тухай кинофильмнүүд харуулагдаа.

Россин гүрэндэ Буряад ороной hайн дураараа ороhоор 325 жэлэй ойн баярай үдэрнүүдтэ манай республикада Монголой Арадай Республикын Дархан хотын, Сэлэнгэ, Булган аймагуудай түлөөлэгшэд хабаадалсажа, хани барисаагаа хүгжөөхэ хэрэгтэмнай хубитаяа оруулаа гэжэ хэлэлтэй.

Аха дүү монгол арадай революциин илаhаар 63 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Улаан-Үдэдэ болоожо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо С. Н. Булдаев элидхэл хэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ЯМАРШЬЕ ЖЭЛДЭ—ЕХЭ УРГАСА

Ороноймнай Эдеэ хоолой программа шата шатаараа бэелүүлэгдэжэ байна. Гэбэшье энэ бүхы юумын эхиниинь лэ гээшэ. Саашадаа ороohо тарян болон техническэ ургамалнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, арад зониие эдеэ хоолоор, нэн түрүүн мяха, hү, үрэ жэмэс болон овощоор түйсэд хангаха манай гол зорилго болоно гэжэ нүхэр К. У. Черненко агропромышленнэ комплексын шухала асуудалнуудаар болоһон Бүхэсоюзна экономическа зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон заахан байна.

Партиингаа табиhан энэ ехэ зорилгые бэелүүлхын түлэ манай совхозойхид ямар хэмжээнүүдые абажа байнаб гэжэ тобшо тэды хэлэхэ ушартай болоно.

Эгээн түрүүлэн КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он), мүн удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ, хүдөөдэ экономическа горитой туhаламжын үзүүлэгдэhэнэй, ажахые эрхилэлгын онол аргануудай гуримшуулагдаhанай ашаар манайшье совхоздо ехэхэн хубилалтанууд болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Илангаяа эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдан абалгын гүрэнэй сэнгэй дээшэлүүлэгдэhэнэйнь ашаар үйлэдбэри үргэдхэлгэдэ, экономическа үрэ дүнгүүдые hайжаруулгада, социальна хэрэглэмжэдэ горитой мүнгэ зөөри hомолхо аргатай болообди.

Ороohо таряанай найдамтай hайн ургаса абаха гээшэ мүнөө эгээл гол шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Хэнэйшье мэдэhээр манай эндэхи байгаали, сагай уларилай эрхэ байдал орёошог, ходол ган гасуур болохоёо hанадаг гээшэ. Жэшээнь, урдахи табан жэлдэ ган гасуурhаа боложо, совхоз таряалангай гектар бүриhөө миня 7 центнер таряа, 33 центнер силосэй ургамал хуряаhан байна.

Иимэ эрхэ байдалда бидэ нэн түрүүн хүн зонойгоо дунда ойлгуулламжын болон эмхидхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулжа, тэдэнэй ажаhуудалай хүдэлмэриин эрхэ байдалда анхаралтайгаар хандадаг болообди. Тэрэшэлэн социалис мүрысөө hайнаар эмхидхэжэ, эрхимээр хүдэлэгшэдые зүбөөр урмашуулан, бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй харюусалга, үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулагдана.

Хоёрдохи шухала юумэн гэхэдэ, нютагай байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалые хараадаа абажа, газарай хүрьhэ элдүүрилжэ, ургамалнуудые тарижа ургуулха өөhэдын тодорхой технологи зохёохо гэжэ оролдонобди. Тусхай дэбтэрэй ёhоор поли бүхэндэ таарууу севооборот нэбтэрүүлжэ, тэндэ хэгдэхэ эмхидхэлэй болон агротехническэ хүдэлмэриин түсэб табяад, тэрэниие жэнишэдгүй сахиха гурим тогтоонобди.

Манай совхоз hүүлэй жэлнүүдтэ тарилгын газарай хубаарилгые шэнээр табижа, тэрэнэй 54,9 процентдэ ороohо таряа, 0,12 процентдэ—хартаабха, 0,6 процентдэнь—овощ, 0,3 процентдэ — тэжээлэй корнеплодуудые, 16,3 процентдэнь —силосэй ургамалнуудые, 3,5 процентдэнь —зеленко, 24,7 процентдэнь — олон жэлэй ногоо ургуулна.

Таряанай газарта жэл бүри 10—11 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргагдана. Энээнhээ гадна, гектарай 25—40 хүрэтэр килограмм минеральна үтэгжүүлгэ үрэhэнтэй нэгэ адли зэрүүдтэ оруулнабди.

Тойроод үндэр хада уулатай, дээрэшэг, хабар хожом болотор хүйтэн байдаг, намар эртүүр хюруугай унадаг Хүрбын голдо ургамалнуудай биологическа шэнжэ шанарые харалсан, тэдэниие зүбөөр, научна үндэhэ баримтатай гуримаар hэлгүүлэн тариха гээшэ ехэ удха шанартай. Жэшээнь, шэнисэмнай хуу сэбэр паар дээрэ таригдана. Мүн үрэhэ ургуулжа абахаар обёос, ешмээнэй зарим хубиие баhал сэбэр паар дээрэ таринабди. Шэнисэ тариhан газартаа хойто жэлдэнь ешмээн, обёос ургуулаад, hүүлдэнь тэндээ силосэй ургамалнуудые таридагбди. Тиихэдэ силосэй хоёр-гурбан ондоо ургамалнуудые холижо тарихада, манай эндэ ургасань hураггүй дээшээ байдаг гэжэ үнгэрhэн жэлнүүдэй ажаглалта харуулаа.

hүүлэй жэлнүүдтэ бидэ намарай хара таряае горитой газарта таридаг болонхойбди. Энэмнай ган гасуур жэлдэ илангаяа ашагтай hайн байба. Юуб гэхэдэ, намар эртэ таряаень сохижо абаад, hолоомыень хэршэжэ, витаминтэй ногооной гурилда холилсоходо таатай бшуу. Энээнhээ гадна гол түлэб үндэр ургаса үгэдэг Бурятская-79, Бурятская-34 сортын шэнисэнь, Удинская сортын намарай хара таряанай, Донецкая-8 сортын ешмээнэй, Сельма сортын обёосой үрэhэ таринабди.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэhэнэй ашаар лэ таряалангай ургаса зарим тэды дээшэлжэ байна. Хэрбээ 1981 ондо гектар бүриhөө 12,5 центнер ургасын абтаhан hаа, урзанда тэрэмнай гектарай 13,9 центнертэ, харин нёдондо гектарай 19 центнертэ хүрөө юм. Республикын габьяата механизатор Х. Н. Бадмацыреновэй хүтэлбэрилдэг бригада 1500 гектар таряалангай гектар бүхэнhөө 20,6 центнер ороohо суглуулаа. Жэшээнь, энэ бригадада сэбэр паар дээрэ Бурятская-79 сортын үрэhөөр тариhан газарhаа гектарай 33,8—36,7 хүрэтэр центнер ороohон абтаа юм. Тиихэдэ намарай хара таряан гектарай 17,5 центнер; обёос — 14,9, ешмээн — 14 центнер ургаса үгөө.

Ороohо таряанай hайн ургаса боложо, совхоз энэ продукци үйлэдбэрилхэ табан жэлэй түсэбые 90 процент, тэрэниие худалдаха даабаряа — 100 процент дүүргээд байна. Таряа элбэгээр ургуулжа, тэрэнээ түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха талаар манай түрүү механизаторнууд А. М. Еронтьев, З. Д. Доржиев, В. К. Доржиев, Б. Ц. Ешиев болон бусад энэ амжалтада ехэхэн хубита оруулаа.

Адууhа малдаа элбэг ехэ, hайн шанартай тэжээл бэлэдхэдэг болохо зорилготойгоор тусхай бэеэ дааhан цех бии болгообди. Тиигэжэ эдэ жэлнүүдтэ сабшалан дээрэ горитой хүдэлмэри хэгдээ. Гансахан hүүлэй хоёр жэлдэ 2150 гектар сабшалангай хүрьhэнэй дээгүүрхи hайжаруулагдаа. Тэндэнь жэл бүри 300—350 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Мүн энэ үе соо 796 гектар муу ургасатай газар үндэhөөрөө hайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоонои үрэhэн таригдаа. Бүхыдэнь 508 гектар сабшалангые лиманна аргаар уhалха уhалууриин шэнэ системэ баригдажа ашаглагдаа. Энэ жэлдэ үшөө 160 гектар газар ундалуулха тиимэ түхеэрэлгэ баригдажа дүүргэгдэхэнь.

Эдэ бүгэдын ашаар манай эрхим мелиораторнууд А. В. Литвиненко, Б-М. Самбуев гэгшэдэй даадаг луговодуудай звенонууд жэл бүри үндэр баян ургаса абана.

Бүхы малые элдэб янзын, шэмэтэй hайн тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангаха гээшэ тарян ажалайхидай гол зорилгонуудай нэгэн байhан зандаа. Хэрбээ гурбан жэлэй саана малнай үбhэ тэжээлээр 66,6 процент хангагдаhан байбал, 1983 ондо тэрэнь 95 процентдэ хүрэhэн юм. Теэд энэмнай үшөөл бага гээшэ. Тиимэhээ байгша ондо ой модонhоо сэбэрлэгдэhэн газар ашаглажа, 200 гектарта тэжээлэй ургамал нэмэжэ таряабди. Илангаяа олон жэлэй ногоо тариhан газараа hайнаар үтэгжүүлжэ, уhалжа, адагынь 4,5—5 мянган центнер үбhэ нэмэжэ абаха ёhотойбди. Мүнөө бүхы 2090 гектар уhалагдадаг сабшалан хуу нэгэ дахин ундалуулагдаад, зариманиинь хоёрдохёо уhалагдаба. Тэрэшэлэн хабарай тарилгын хүдэлмэришье саг соогоо, эмхитэйгээр үнгэргэгдөө.

Үбhэ тэжээлэй горитой бэлэдхэгдэдэг, ороohо таряанай ехэ абтадаг болоходол адууhа малай ашаг шэмэшье дээшэлжэ, мяха, hү, ноohо худалдаха табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. Жэшээнь, ажахы табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлдэ 9,0 мянган центнер мяха, 19,1 мянган центнер hү худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Үнгэрhэн жэлдэ совхозой түрүү hаалишад М. В. Мухомедзянова, Ф. А. Бариева, Д. Е. Дабаева, Д. Д. Дарижапова гэгшэд үнеэн бүриhөө 2100 килограммhаа дээшэ hү hааган hэн.

Хашараг, бурүүнүүдые адуулдаг малшадшье зунай hаранuудта эрхимээр хүдэлжэ байна. Үнинэй дүршэлтэй малшад Д. Лундуков, Б. Баторов, В. Доржиев гэгшэд зунай бэлшээриин хаhада харууhалдаг үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммhаа бага бэшээр нэмэхэ зорилготой хүдэлнэ.

Ондоогоор хэлэбэл, бидэ, тарян ажалайхидай оролдосотой hайнаар хүдэлөөд, сабшалан, бэлшээриин газарай ургасые эрид дээшэлүүлээд байгаа hаамнай, мал ажалайшье ашаг үрэ эрид дээшэлхэ байна бшуу.

Гэхэтэй хамта түйлаhанаараа hанаагаа амарха үшөөл аргагүй, урдамнай бүри ехэ, харюусалгатай зорилгонууд байна гэжэ манай ажахын механизаторнууд, малшад, бүхы ажалшад hайн ойлгоно. Илангаяа үдэр бүриингөө ажал дээрэ эгээл ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ уялгатайбди.

Н. ЕВСЕЕВ,
Хориин районой Хүрбын совхозой ахамад агроном.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ХҮН БОЛОХ… БАГАҺАА…

«Хүн болохо багаhаа...» гэhэн арадай үгэ сэсэн мэргэн. Хүсэн түгэлдэр ажабайдалнай үдэр бүри энэ оньhон үгын зүб байhые баримтануудаар гэршэлэн байдаг.

Роман Соктоев 1973 ондо дунда hургуули дүүргэhэнэй удаа Санагынгаа совхоздо хүдэлхэ гэжэ шиидээ hэн. Энэнь ушартай юм. Хүбүүн айлай үхибүүдэй эгээн ахань hэн хадаа малшанаар хүдэлдэг эжыдээ багаhаа туhалжа эхилhэн гээшэ. Үхибүүн наhанhаа ажалда дүршэhэн Роман олон табые бодожо байнгүйгөөр мал адуулагша болоhон юм. Тиихэдээ тэрэ 1979 он хүрэтэр Ажалай Алдар Солын III шатын орденто эжынгээ — Цырен-Дулма Ринчиновнагай хүтэлбэри доро хүдэлөө.

Түрүүшын үедэ бэеэ даагаад хүдэлхэ гээшэ тиимэ бэлэн бэшэ hааб даа. Теэд бэрхэшээлнүүдhээ тунхарингүйгөөр, оролдожо хүдэлхэ хэрэгтэй гэhэн эжын hургаалые сэдьхэл бодолдоо шэнгээн абаhан хүбүүн ажалайнгаа түрүүшын дабаануудые дабажа эхилбэ бшуу. Тиигэhээр лэ тэрэ даажа ябаhан hүрэгөө тобир тарганаар ондо оруулдаг, толгой бүхэнэйнь шэгнүүриие ехээр нэмээдэг болоо юм. Иигэжэ Роман ажахы соогоо мэдээжэ болоhон, «Үндэр шэгнүүр туйлагша» гэhэн нэрэ солодо хүртэhэн намтартай. Ажалайнгаа сэгнэлтээр омогорхоhон Р. Соктоев саашадаашье эршэмтэйгээр, эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, жэлhээ жэлдэ жэгдэ hайн үрэ дүнгүүдые харуулhан байна.

Р. Соктоев 1980 ондо фермые даагшаар томилогдоо hэн. Роман Шойжипович совхозой хүтэлбэриин, ажахын түрүүшүүлэй найдал мүнөө харюулжа ябанхай. Тэрэнэй даажа байhан ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар, оролдосотойгоор хандадаг байhые коллективэйнь хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд тодоруулан харуулна. Тиимэhээ фермын ажалай зарим тала тушаа тогтоё. Энэ коллективтэ эхэ малые hайнаар харууhалжа, тэдэнhээ шадаал hаа олон тугал абаха, залуу мал эхыень хүхүүлшэ түлжүүлхэ хэрэг шадамараар бэелүүлхын тула ехэ юумэн хэгдэдэг. Тиин тэдэнэр малшадай харюусалгатай хаhа —үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар, малаа гарзалуулангүйгөөр үнгэргэхэ ябадалда анхаралаа ехээр хандуулдаг гуримтай. Комсомол-залуушуулай энэ фермэдэ 190 үнеэд ба гунжад бии. Тэдэнэр нёдондо харууhалжа байhан малайнгаа 100 толгойhоо 80 гаран тугал тэнжээhэн байна. Энэ баримта хадаа тугалнуудые эхыень хүхүүлжэ түлжүүлдэг ажахын гүүртэнүүд соо түйлагдаhан эрхим дүн гээшэ. Харин фермые даагша бүришье hайнаар хүдэлhэн габьяатай. Роман Шойжиповичай харууhалжа байhан үнеэдэй арбан толгой бүриhөө 9 тугал абажа, бү… тэнжээжэ шадаа…

Тус фермын к… лэнгын районой … лахайн совхозо… үүсхэлые дэмжэ… үбэлжэлгын үедэ… луулангүйгөөр, … наар ондо оруу… хүсэл оролдолго…

Ажахын түрүү … дэй нэгые х… Р. Ш. Соктоев … тэй, солотой хүн… публикын Верхо… Президиумэй 198… риин 9-нэй топ… ряадай АССР-эй … шан» гэhэн нэр… рэндэ олгогдоо… тооото Хүндэлэл… нуудааршье шаг…

Иимэ түрүү м… ондо партида … гайхалгүй. Нют… Роман Шойжипо… найдалаа элирхэ… гын сомоной С… тадаар hунгаhан … дэ залуу комму… эй райкомой гэ… жүүлэгдэнхэй.

Иимэл эдэбхи… туладань Буряад… лой 60 жэлтэй … лан, республикын … шангай лауреа… зэргэ Р. Ш. Со… доо.

Гэртэхинэйнгээ … тар дууряан, ну… хүндэтэй, аж… өөрын зүргөөр … алхалан ябахада… хан хэрэг гээшэ … баяр бэ!

С. …
Захааминай …

РСФСР: автономито обла… округуудай hони…

ЭРШЭМТЭЙ ТҮРГЭНӨӨР

Зүүн-Сургудай нефтиин шэнэ уурхай ашаглагдажа эхилээ. Эндэ түрүүшын промышленнэ скважинанууд үрэмдэгдэбэ.

Тус уурхай хадаа Тюмениин хойто хубидахи хүрэхэдэ хүшэр хүндэ уурхайнуудай нэгэниинь юм. Тэрэ Обиин голдо оршодог, хабартаа дууhан уhанда абтадаг. Тиихэдэ гидромеханизаторнууд нефтьшэдтэ туhалдаг, иишэ земснарядуудые эльгээдэг.

Уурхайе ашаглан хэрэглэхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Даабаряар хараалагдаhанhаа гурбан hараар урид, жэлэй hүүл багта эндэ нефть олзоборилжо эхилхэ гэжэ шиидэнхэй.

Нефтеюганск,
Ханты-Мансиин автономито округ.

ҺААЛИШАН ДҮЙ ДҮРШЭЛӨӨРӨӨ АНДАЛДАНА

«Нуринский» совхозой hаалишан Б. Кравцовада хүндэтэ шан олгогдобо. Агын Буряадай автономито округой эрхим малшанда энэ шан барюулагдадаг юм.

Округ дотороо эгээ түрүүлэн Кравцова жэлдэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр гурбан мянган килограмм hү hаажа эхилhэн габьяатай. Харин hүүлдэнь дүрбэн мянганай дабаае дабаа hэн. Тиин энэшье жэлдэ тэрэ хараалагдаhанhаа hараар урид хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ юм.

Кравцовада сугтаа хүдэлдэг басагадhаа нюуха нюуса байдаггүй. Продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула зунай hарануудые хайшан гээд бүри hайнаар хэрэглэхэб гэжэ совхозой түрүү фермэ дээрэ хүдэлдэг түрүү дүй дүршэл окружной hургуулиин хэшээлнүүдтэ тэрэ хөөрэжэ үгөө hэн. Үнеэдые hүниндөө адуулха тухай малшад хэлсээ бэлэй. Эдэ бүгэдын ашаар округой ажахынууд июль hараhаа октябрь хүрэтэр жэлэй hү hаалиин 70-hаа доошо бэшэ процентые абаха байна.

Ага.

ХҮБШЭ ТАЙГЫН ҮНЭТЭ ХЭШЭГ

Хүбшэ тайгын эгээл үнэтэй сэнтэй хэшэгүүдэй нэгэн болохо нарhанай дабирхай Коми-Пермяцка округой Кочевско ажахыда бэлдэ… лаа.

Тэрээнhээ с… фоль абадаг, з… дог зүйлнүүдые … на.

Ой модоной … мэрилэгшэд хүб… гуур хэдэн зуу… гаталжа, 100 мя… додые шэлэжэ, … гаа. Мүнөө ж… шэдэй бригада … hанай дабирхай… хараална. Энэнь … лэйхиhээ hура…

Кудымкар.

УУЛЫН ТО… ХАЖУУДАХИ…

Хадата Кар… сидэ уулын Уч… дүтэ шадархи … хан газарта с… лакториин он… шан бодхоогдо… тинуудай олзо … гөөр хамтын хү… жүүлгын шэнэ … даа юм.

Учкекен,
Карачаево-Че… номито облас…

Хяагтын районой Наушка станциин коллектив «Коммунис ажалай коллектив» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй юм. «ТЭМ-2» түхэлэй тепловозой 4-дэхи классай машинист Владимир Родионов маневровочно паркда хүдэлхэдөө халаанайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: маневровочно паркын машинист Владимир Родионов ажал дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗОХЁОХЫ ЭДЭБХЕЭР

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуусхэ дайнда совет арадай түйлаhан илалтын 40 жэлэй ойдо, мүн Буряадай комсомолой 60 жэлэй ойдо зорюулагдан залуушуулай научно-техническэ зохёолнуудай выставкэ үнгэргэгдэhэн байна. Тус выставкэ дээрэ 190 гаран зүйл, фотостендүүд, приборнууд, элдэб түхеэрэлгэнүүд болон харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд харуулагдаа.

Эндэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, Зүүн Сибириин технологическа институдай, ой модоной, авиационно болон хэлхеэ холбооной техникумуудай, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай, СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай, «ЗабайкалпромстройНИИпроект» институдай залуу зохёохы эдэбхитэдэй хүдэлмэринүүд, бүтээлнүүд амжалтатайгаар харуулагдаhан байна. Гэхэтэй хамта шэлэй, судна бүтээлгын, «Теплоприбор», хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводуудта, «Бурятфермаш», «Бурятмебель» нэгэдэлнүүдтэ залуушуулай зохёохы эдэбхи үүсхэлые эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хүдэлмэри hулаар ябуулагдана гээд тэмдэглэмээр.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, Буряадай профсоюзуудай областной совет болон ВЛКСМ-эй обком энэ выставкын дүнгүүдые согсолон хаража үзөөд, промышленнэ предприятинуудай дундаhаа Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой комсомолой организацинуудые тус тустань нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта гараhанда тооложо, залуушуулай научно-техническэ зохёолнуудай 1984 оной выставкын Дипломуудаар шагнагдаа.

Дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудай дундаhаа Улаан-Үдын ой модоной техникумэй, авиационно техникумэй ба Зүүн Сибириин технологическа институдай комсомолой организацинууд, научно-шэнжэлгын институдуудай дундаhаа СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, «ЗабайкалпромстройНИИпроект» институдай, «Бурятгражданпроект» институдай комсомолой организацинууд, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай дундаhаа 23-дахи техническэ училищиин, 1-дэхи ГПТУ-гай, 3-дахи техническэ училищиин комсомолой организацинууд выставкын Дипломуудта хүртэбэ.

ДҮН СОГСОЛОГДОО

Һаяхан КПСС-эй Прибайкалиин райком болон райгүйсэдком hү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй үбэлэй hаранuудта хүдэлжэ гараhан дүн согсолбо. 1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ «Зырянский» совхозой Ангырска hүнэй фермын hаалишад шалгаржа гараа. Эдэнэр энэ хугасаа соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1433 килограмм hү hаажа, социалис уялгаяа 100,7 процент бэелүүлhэн байна. Тус коллектив гүрэндэ тушааhан hүнэйнгөө шанарыень дээшэлүүлжэ шадаа. Тусхайлбал, эндэхи малшад тоhоной заводто абаашаhан сагаан эдеэнэйнгээ 85 процентые нэгэдэхи сортоор худалдаhан байна.

Энэ фермынхидтэ иимэ амжалтатайгаар хүдэлжэ гараhанайнь түлөө түрүүшын hуури олгогдоод, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой, ВЛКСМ-эй райкомой зүгhөө дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Һаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгөөр үнеэн бүриhөө 2442 килограмм hү hааhан Людмила Викторовна Корнакова шалгаржа гараа. Түрүү малшад Вера Ивановна Корнакова, Тамара Николаевна Элоян гэгшэд мүн лэ амжалтатай хүдэлhэн байна.

Тус коллектив ямар аргаар ажаллаhандаа иимэ үндэр дүн туйлааб гэхэдэ, даалгагдаhан малаа hайнаар харууhалhанай, эдеэлүүлhэнэй ашаар болоо бшуу. Мүн фермын гэшүүн бүхэн ажалай журам наринаар сахихые ехэтэ оролдоо. Үхэр адуулагшад Ильдар Назимович Ибрагимов, Владимир Николаевич Сафьянников гэгшэд нилээд габьяатай. Мүн лэ энэ амжалтада отделениие эрхилэгшэ Николай Степанович Воротниковой оруулhан хубита нилээд ехэ.

Ангарска фермын бүхы коллектив КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой зүгhөө Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаhан байна.

Мүнөө эндэхи малшад зунай элдин hайхан сагые зүбөөр хэрэглэн, сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абахын түлөө тэмсэлдэ оронхой. «Прибайкалец» колхозой Иркилигэй фермын район дотороо гаргаhан үүсхэлые тэдэнэр халуунаар дэмжээ юм.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Биробиджанай авто-заhабарилгын завод областной түбэй залуу предприятинуудай нэгэн юм. Эндэ БАМ-да хүдэлжэ байhан томо самосвалнууд заhабарилагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммун… сициинэй (баруун гарhаа гур… тэлбэрилдэг слесарь-хабсарга… рүү бригада.

ТАСС-ай фото.

МАГТААЛТАЙ ХОНИШОН

Дарижап Делубаевна Чагдурова хорёод жэл соо Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой Бургаастайн отделенидэ хонишоноор ажаллана. Отделениингээ болон совхозой хонишодой социалис мүрысөөндэ илажа гараагүй жэлнүүдынь үсөөн лэ байха. Чагдурова арбадахи табан жэлэй туршада илангаяа hайн дүнгүүдые түйлаа hэн. Тэрэ эрье хонидой отарын ахалагша хонишоноор хүдэлхэ зуураа, хонидой шэгнүүр нэмээхэ ба ноohо абаха түсэбөө жэл бүри дүүргэжэ байба. Жэшээлхэдэ, 1980 ондо эрье хонин бүриhөө 4,3 килограмм ноohо хайшалжа, түсэбөө 8 центнерээр үлүүлэн дүүргэhэн солотой.

Мүн Чагдуровагай эрхилдэг бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинhээ hайн дүнгүүдые түйлана. Дарижап Делубаевна үнгэрhэн жэлдэ совхоздоо түсэбhөө гадуур 800 килограмм ноohо үгэhэн, хонидоо таргалуулжа шадаhан байна.

Үнинэй хонишон Д. Д. Чагдуровада илангаяа залуушуулда дамжуулха дүй дүршэл яhала бии. Энэ хонишон мэргэжэлэйнгээ «нюусануудые» хубаалдана. Үнэн сэхээр хүдэлмэридөө хандахадаал эрхим илалта түйлэжэ болохоор байhыень өөрынгөө ажал дээрэ харуулна.

— Дарижап Делубаевна ажалша бэрхэ байhандаа бусад хонишодые дүй дүршэлдөө hургадаг юм, — гэжэ Бургаастайн отделениие эрхилэгшэ Сергей Добчинович Цыбанов хэлэбэ. — Хонишон бүхы хүдэлмэреэ өөрөө дүүргэдэг. Хонидойнгоо хото, хорёо сэбэрлэнэ, хонидтоо нэмэлтэ тэжээл эдюулнэ, үдэр бүхэндэ hүрэг хонидоо бэлшээнэ. Мүнөө Дарижап Делубаевна зуhаландаа Дабаанай ногоогоор элбэг, марса хужараар баян газарта нүүжэ ошонхой.

Хонишоной хүдэлмэри бэлэн бэшэ, эндэ ажалша бэрхэ хүнүүд хүдэлхэл ёhотой. Дарижап Делубаевна эгээл иимэ, үсэд нэтэрүүгээр ажалладаг хүн юм. Тэрэнэй ажал совхозой дирекциин болон парткомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдэhэн байха.

Р. БАЛДАНОВ.

Экономико: асуудалнууд ба шиидхэбэринүүд

ШАНАРАЙ ТЭМДЭГЭЙ ШАНГА ЭРИЛТЭНҮҮД

Промышленностиин продукцинуудые шанарай талаар аттестацилха шэнэ гурим байгша оной июлиин 1-hээ манай орон дотор хүсэндөө орохо юм. Мүнөөнэй гуримhаа тэрэ ямар илгаатайб? АПН-эй корреспондентын энэ болон бэшэшье асуудалнуудта СССР-эй Гүрэнэй стандартын комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Владимир Кипаренко харюусана.

— Продукцинуудые аттестацилга бодото дээрээ СССР-эй арадай ажахыда 1967 ондо оруулагдаа hэн. Энэ хүдэлмэриие байгуулламжа болон методическа талаарнь СССР-эй Гүрэнэй стандартын комитет (Госстандарт) хүтэлбэрилдэг.

Олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд энэ аттестацилгые шанарай толи гэжэ нэрлээ hэн. Энэ хадаа үнэхөөрөөшье бүхы арадай ажахыда аттестационно комиссиин шиидхэбэреэр Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэхэ дээдэ зэргын классай (дээдэ категори), тиин тэдээнhээ нэгэ бага доогуур аад, мүнөө сагай эрилтэ сүм хангамаар (нэгэдэхи категори) болон үнэхөөрөө хуушарhан, тогтоогдоhон дүримэй ёhоор саашаданъ үйлэдбэрилгые болюулхаар гү, али hэльбэн шэнэдхэмээр (хоёрдохи категори) зүйлнүүдые элирүүлхэ арга олгоhон юм.

1976 ондо 34480 шахуу зүйлэй продукци гаргагдадаг hаа, 1984 оной февралиин 1-дэ тэдэ 75906-да хүргэгдөө (50 мянганhаа дээшэнхинь арадай хэрэгсэлэй зүйлнүүд болоно). Энэ саг соо промышленностьмнай дээдэ категориин хэмжээнэй приборнуудые 4 дахин, элдэб станогуудые 9 дахин, хүнгэн промышленностиин үргэн хэрэглэмжын зүйлнүүдые 8 дахин ехээр гаргаhан байна.

Совет гүрэнэй экономическа стратегиин ёhоор, 80-дахи онуудта болон бүри саашанхи жэлнүүдтэ продукци ашаүрэтэйгөөр гаргаха, тэдэнэй шанарыечь эрид дээшэлүүлхэ гэжэ түсэблэгдэнхэй. Энэ ехэ хэрэгтэ аттестаци гол үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэ тула «Арадай ажахыда эрдэм, техникын хүгжэлтэ түргэдхэхэ» гэhэн КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1983 оной августда абтаhан тогтоол соо хараалагдаhан аттестацилгын гурим хубилган шэнэдхэлгэ хадаа энэ хэрэгтэ сүм шэглүүлэгдэнхэй.

Урдань ямар байhан юм? Гүрэнэй болон hалбариин хоёр шатын аттестационно комиссинууд хүдэлдэг байгаа. Түрүүшынхинь (албан зургаануудай хоорондохи) гаргагдаhан продукциин үсөөхэниинь — гансал шанарай тэмдэгтэ хүртэмөөрнь сэгнэдэг hэн. Министерство болон тэрээндэ хабаатай гүйсэдхэгшэ — заводой этигэмжэтэдhээ бүридэhэн hалбариин комиссинууд зүйлнүүдые нэгэдэхи ба хоёрдохи категоринуудаар аттестовалдаг байгаа. Заримдаа тэндэ «нэрэ хүндэ» зүб сэгнэлтые булижархихаяа hанадаг hэн.

Мүнөө министерствэнүүд болон албан зургаанууд аттестацида оромоор продукцинуудта ниитэ нэгэн сэгнэлтэ үгэдэг. Тэрэнь СССР-эй Госпланай болон Эрдэм, техникын талаар гүрэнэй комитедтэй таараалдуулан зүбшэhэнэй hүүлээр Госстандартаар баталагдаха ёhотой. Энэ сэгнэлтэдэ ороhон зүйлнүүд гансал гүрэнэй комиссинуудаар шалгагдаха. Иимэ гурим энэ хэрэгые саашадань эмхитэй, гуримтайшье, сэгнэлтые үнэн сэхэ болгожо үгэхэ ёhотой

Шэнэ гуримай ёhоор, аттестаци урданайхидал гурбан категорёор бэшэ, харин дээдэ ба нэгэдэхи категоринуудаар хэгдэхэ юм. Эрдэм, техникэ болон промышленна дүй дүршэлэй дэлхэй дээрэхи түйлалтануудые нэбтэрүүлhэн зүйлнүүд эгээл дээдэ категоридо оруулагдаха.

Техническэ хэмжээгээрээ богони болзор соо нилээд дээшэлүүлэгдэмээр аад, мүнөө дээрээ стандартын эрилтые дүүрэн хангама хэрэгсэлнүүд нэгэдэхи категорёор сэгнэгдэхэ юм.

Аттестацилха үедэ дээрэ дурсагдаhан категоринуудта ороогүй продукцинууд саашадаа гаргагдахаяа болюулагдаха ёhотой. Имагтал онсо ушар гэжэ тоологдон, СССР-эй Госпланай болон Эрдэм, техникын талаар гүрэнэй комитедэй зүбшөөлөөр лэ эдэ продукци сэгнэлтын үдэрhөө хойшо хоёр жэлэй турша соо гаргагдаха. Эдэ хүнгэлэлтэнүүд предприятинуудта тиимэшье олзотой байхагүй: иимэ продукцинуудай үнэ сэн 30 процент хүрэтэр доошолуулагдадаг. Энэнь шагналгын фондые бага болгохо ха юм.

Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэhэн хэрэгсэлнүүдтэ баhа тиимэ хэмжээнэй нэмэлтэнүүд оруулагдаха юм (энэнь хэрэгсэлэй сэндэ ямаршье хубилалта оруулхагүй гэжэ тэмдэглэхэ байнаб). Мүнөө оптово сэнгүүдэй нэмэлтэ хороолтын политикын хэлбэришэгүйгөөр сахигдахадань, ажалша коллективүүдэй гэшүүд—хүдэлмэришэдhөө эхилээд директор хүрэтэрөө өөр дээрээ ү…

СССР-тэ пр… шалгаха гүрэнэ… болгогдожо бай… лэхэ хэрэгтэй … жэлhээ эхилээд … дүн аттестаци… дукциин ямар … до орохо бай… шэ шиидхэхэ … болохо юм. … хэдэн тиимэ т… тайгаар хүдэ… хайлбал, Ленин… ва аппаратура… hуудал байдала… шинаар бол… даар, Москвад… гаhан зэбсэгүүд…

Гүрэнэй ша… техническэ хэм… лон шанараара… бэшэ хэрэгсэлн… гада, хаалта б… Эдэ организа… ябуулгань С… гүрэнүүдээр hа… хадаа бэе б… хэрэгсэлнүүдые … гаха хэрэгые … луулжа, газа… гү, али гадаад… жа абаха про… рай сэгнэлтые … элирүүлхэ уша…

Рафи…

МҮНӨӨДЭР—МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕВОЛЮЦИИН 63 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Баатарай үйлсэ. Ш. САЙХАН-БАЯРЫН фото.

[..]А НАЙДАМТАЙ АЛХАМААР

(ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛНҮҮД)

...оциалис Монгол нүхэдтээ уул- ...ехэ түйлалтануу- ...хэжа, үшөө олон ...үдтай болоһон-... Совет бүлэг ...д һаяхан Мон-... Республикада ...зэр ошожо, со-... үлалтынь амжал-... нирхоо.

...мандан гара- ...нарые угтуулан ...54 самолет до- ...ниидэд, Улаан- ...рт-Ухаа гэжэ аэ- ...ба. Тэрэл үдэр- ...һайхан орондо ...га, уулзалгануу- ...рхоһон, гайха- ...юумэмнай тоо- ...агүй. Мүнөөшье ...а, уулзалгануу- ...һонирхолтой.

...журналистнуудай ...рүүлэгшэ «Үнэн» ...д редактор Ц. ...ниие хүндэтэй- ... угтажа, хоёр ...листнуудай ажал ...й хөөрэлдөөндэ ...аба. Монголой ...ционно пар- ...ездын шиидхэ- ...бэелүүлхын тү- ...кын ажалшадай ...далаа элсүүлжэ ...нүхэр Ц. Нам- ...жноор хөөрэнэ. ...усэбгэ даабари- ...лис үндэр уял- ...ргэхэ, үлүүлэн ...ггэнь элсүүлхэ ...итэдэ мэдээсэл ...сэлнүүдэй (тэрэ ...эй) бэелүүлдэг ...оёр талын һо- ...һэн хөөрэлдөөн

...намар МНРП- ...ын боложо үн- ...элэй ойн баяр ...юм. Август һа- ...болон монгол ...ихын гол дээрэ ...ние бута сохи- ...гүйсэхэнь. Эдэ ...дэрнүүдтэ зо- ...хаанагүй—про- ...едприятинуудта, ...нэгэдэлнүүдтэ, ...рилганууд дээ- ...мүрысөөн үргэ- ...нхэй. «Үнэн», «Шэнэ хөдөө» ...газетэнүүд со- ...аае» үдэр бүри ...улна. Аха дүү ...ажалшадай ам- ...ай нилээд лэ ...онмта дурдажа ...нгэрэгшэ жэл ...ашад хэзээ хэ- ...зэр ороhо та- ...Энэ хабартаа ...лион 900 мян- ...ай мал абаад, ...агүй түлжүүл- ...лдожо байнхай ... Намсрай хөө- ... ажахые хүг- ...үдэй юрэнхы- ...һайнаар дүүр- ...ые бусадшье ...эршэлнэ. Жэ- ...й промышлен- ...и үйлэдбэрил- ...игша оной тү- ...hарада 103,2 ...үргээ.

...оной октябрь ...эй Арадай Рес- ...уулагдажа, тус ...ниислэл хотын ...эжэ нэрлэгдэ- ... гүйсэхэнь. Энэ ...манай ниислэл ...ай үндэр дэб- ...эндо бэлдэжэ ... Улаан-Баатар ...ай гүйсэдхэхэ ...үүлэгшын ор- ... Дугаржав һо- ... хөөрэнэ. Үнэ- ...ы дэлхэй дээ- ...олоһон энэ хо- ...айнь урин сэлмэг, үйлсэ талмайнуудынь арюун сэбэр, хүн зоноор олон, мүнөө үе сагай ехэ барилганууд эндэ ерэһэн лэ хүнүүдые гайхуулна.

— Жаран жэлэй саана эндэмнай бишыхан, минин һэеы гэрнүүдһээ бүридэһэн багахан хото байһан юм. Түүхын хэмжээгээр богонихон саг соо улад зоной баатарлиг ажалаар, аха дүү совет арадай туһаламжын ашаар Улаан-Баатарнай мүнөө үе сагай хото болонхой,— гэжэ нүхэр Дугаржав хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Ниислэл хотодомнай манай аха дүү ёһоной хани харилсаануудыемнай гэршэлһэн тэмдэгүүд үсөөн бэшэ. Ниислэлэй үйлсэ талмайнуудаар ябахада «Ниислэлээ үлгэр жишээ социалист хото болгоё!» гэһэн уряанууд анхарал татана. Жэл бүри түрэл ниислэлээ улам болбосон түхэлтэй болгохын түлөө оролдолго гаргана, хүн бүхэн энэ үүсхэлые үргэнөөр дэмжэдэг. Хабар-намарай сагта олон субботник, воскресникүүд үнгэргэгдэдэг заншалтай. Ойн баярта зорюулагдаһан социалис мүрысөөн хотын ажалша коллективүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. «Хүн бүхэнэй үндэр амжалтые бүгэдын түйлалта болгохо» гэһэн хүдэлөөн хаахаанагүй тараһан байна.

— Улаан-Баатарта зорюулагдаһан шэнэ дуунуудай, уран зурагай, зохёолой конкурс соносхогдоод, мүнөө олон тоото бүтээлнүүдые шэлэн абаха хүдэлмэри жюрин үмэнэ табигданхай,— гэжэ нүхэр Дугаржав хөөрэнэ.

Улаан-Баатар хотодо мүнөө 470 мянган хүн зон ажаһуудаг. Тэдэнэй олонхинь мүнөө үе сагай, болбосон түхэлтэй гэр байратай болонхой. Гэбэшье Монголой заншалта һэеы гэрнүүд үсөөн бэшэ. Дүтын сагта шэнэ гэр байрануудые барилгые үргэдхэхэ талаар тусхай хэмжээнүүд абтажа байна. Хэрбээ эдэ жэлнүүдтэ жэл бүри дунда зэргээр 70—80 мянган дүрбэлжэн метр байра ашаглагдадаг һаа, 1985 онһоо эхилжэ жэл бүри 100 мянган дүрбэлжэн метр тушаагдадаг болохоор хараалагданхай. Энэньшье өөрын тайлбаритай. Улаан-Баатарые залуушуулай хото гэжэ нэрлэдэг, хүн зонойнь 70 процент гуша хүрөөдүй залуушуул ха юм. Хотын гэр бүлэ дунда зэргээр 5 хүнһөө бүридэдэг.

Республикын ниислэлдэ олон хүн зоной ажалладаг томо томо предприятинууд үсөөн бэшэ. Ноохо угаадаг нэгэдэл, гэр байра барилгын комбинат, авто-заһабарилгын завод, ТЭЦ, хибэс, трикотаж хубсаһа нэхэдэг фабриканууд —бултадаа мүнөө үе сагай техникын, шэнэ технологиин үндэһэн дээрэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ, эрхим шанартай продукци гаргаха гэжэ оролдоно гээд нүхэр Дугаржавай хэлэһые хотын ажалша коллективүүдтэ ошоходоо, хоёр нюдөөрөө хаража баясаа һэмди.

Арбан дүрбэдэхи жэлээ хотын арадай депутадуудай Хуралай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлжэ байһан нүхэр Дугаржав Улаан-Баатарай университет дүүргэжэ, экономист-түсэблэгшэ гэһэн мэргэжэлтэй болоһон байгаа. Университедтээ багшалһан, деканаар, проректорээр хүдэлһэн, удаань политехническэ институдай ректор байһан, бухгалтерска тоо бүридхэлгэ, тоо бүридхэлгые оньһожоруулга гэһэн асуудалнуудаар лекци уншадаг байһан.

Һаяхан Монгол орондо арадай депутадуудай нютагай хуралнуудта һунгалта боложо үнгэрөө. Бидэнэй Улаан-Баатарта байхада, һунгагшад депутадуудта кандидадуудтаяа түлэг уулзажа байба. Бидэнтэй уулзахаһаа урдахана нүхэр Дугаржав мүн лэ һунгагшадайнгаа урда тоосоод, шэнэ захилнуудые абаад ерэһэн байба.

— Би өөрөө ниислэл хотодоо хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг районһоо депутадаар һунгагдаһанби. Минии округто ноохо угаадаг нэгэдэлэй, ТЭЦ-эй хүдэлмэришэд олон. Урда һунгалтын урид үгтэһэн захилнууд дүүргэгдээ гэжэ һунгагшад уулзалга дээрэ тэмдэглээ. Теэд шиидхэхэ асуудалнууд үсөөн бэшэ: барилга үргэдхэхэ, магазин-дэлгүүрнүүдые шэнээр бариха, харгынуудые заһабарилха, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалтые улам һайжаруулха гэхэ мэтэ асуудалнууд табигдаа, —гэжэ нүхэр Дугаржав хөөрэнэ.— Хотын транспортын хүдэлмэри һайжаруулха талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна. 1987 ондо Улаан-Баатарай үйлсэ талмайнуудаар 150 троллейбус ябажа эхилхэ. Ниислэл хотые хүгжөөхэ бусадшье ехэ-ехэ асуудалнууд байха даа,— гэжэ орлогшо дарга хөөрөөгөө түгэсхөөд, бидэнэй олон тоото асуудалда харюусаһаар байтар, нилээн ехэ саг ябашаба.

...Улаан-Баатарай революциин музей соо түрүүшын совет-монгол экипажай замбуулинда дэгдэн ниидэһэн тухай хөөрэһэн тусхай стенд табяатай. 1981 оной мартын 22-то совет космонавт В. Джанибеков түрүүшын монгол космонавт Ж. Гуррагчаа хоёрой амжалта түгэс ниидэжэ, хоёр оронуудай хани харилсаае замбуулинай үндэр хүрэтэр үргэһэниинь мэдээжэ. Эндэ табигдаһан зурагуудые, космонавтнуудай абажа ябаһан хэрэгсэлнүүдые хаража байхадаа, нүхэр Ю. Цэдэнбалай монгол арад совет арадтай «ажалдаа нэгэ бригадада, дайн байлдаанда— нэгэ экипаждаа» гэһэн үгэнүүдые һанажа, «замбуулинай үргэн дайдада нэгэ онгосо дотор хүбүүднай дэгдэдэг болобо ха юм» гэһэн мэдэрэл түрэнэ. Эндэ Звездный хотодо Алексей Леонов түрүүтэй бүлэг космонавтнуудай «бүтээһэн» ханын газетэ бии. Алексей Леонов өөрөө бэрхэ уран зураашаһэн тула Джанибеков, Гуррагчаа нүхэдөө зуранхай. Хажууданьород хэлэн дээрэ шүлэгэй бадагууд бэшээтэй:

Монгол арад, шинии
улаан-хүхэ түг
Эб найрамдалай һүлдэ
болон дэлхэй дээгүүр
далбана.
Гурбан булаг гэдэг түрэл
сомон, омогорхыш!
Шинии хүбүүн
замбуулинһаа мэндые
хүргэнэ.

Имэрхүү шүлэгүүд эндэ ерэһэн хүн бүхэнэй ухаан бодолые хүлгөөжэ, хоёр ороной баатар хүбүүдээр омогорхохо мэдэрэл түрүүлнэ. Музейдэ ороһоор космонавтнуудай ниидэлгэ тухай стенд табиһаниинь гүнзэгы удхатай. 60 гаран жэлэй туршада урданай, тон гээгдэнги байдалһаа мүнөө үеын эрдэм болбосоролой орьёл өөдэ гараһан ушар шэнэ социалис ажабайдалай шэнжэ шарайе юунһээшье үлүүгээр гэршэлнэ бшуу.

Р. ГАРМАЕВ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Сормуунирший ДАШДООРОВ

МОНГОЛ ЗАН

Хүсэл зүгнэлэй бэелһэн мэтэ
Уһан зэрэлгээнэй жэрэгэнэһэн талада,
Хүргэхэ замай харуул мэтэ
Уула хадын сэнхирлэһэн зүгтэ

Аян замшанай харда харамсаараа
Улаан галаа яран аһаадаг,
Аагтай һайхан сайгаа аягалжа
Уран гарайнгаа үзүүртэ баридаг —

Малшанай бишыхан хото
Манайхи гэжэ нэгэ айл бии.
Элбэг талын эгээл эзэн
Эжымни гэжэ нэгэ абгай бии.

Һаалгаха хонидой эрьен маарэлдаха,
Гүргылхэ абяанаар ошобол,
Һаамай хубин һэжэрэн шууяха
Үдэшын бүрэнхыгээр дайралдабал—

Гүн сэнхир тала руу
Адуумнай турьяндан холодожо,
Гүүнэй зэлэһээ нааша
Эжымнай яран ерэхэл даа.

Аяр шара хубингаараа һү
Хоёр гартаа мэлмэрүүлжэ,
Арбан табанай сагаан һарые
Адхаан дундаа дорьбоожо ябахал даа.

Газарай хэлтэгыдэ гай боложо
Һааһан һүүрээ салгидхан дуһаабал,
Газарта шэнгэхэһээнь үрьдэжэ
Хургаа дүрөөд абаха ёһо бии.

Газааһаа ерэһэн хүн Та
Гайхажа бү шоолоорой,
Бэшэрэл һүзэглэлдэ абтаа гэжэ
Бэтэгэй Та бодоорой.

Ган зудые Гобидоо гаталжа
Һүрэгэй тооһондо үдэһэн хүндэ
Ганса дуһал сагаан һүн
Субадай шэнээн үнэтэй байдаг юм.

Гэбэшье, эрхим хүндэтэ Таниие
Гэр үргөөндөө залан урихал даа.
Дуһал һүндэ хара бууһан эжымни
Дуутай шуутай айрагаар баалахал даа.

Ябадалай хүн Та тиихэдэнь
Яршагтай бодолдо бү абтаарайт,
Өөһэдыгөө мартан ерээшэдые
бододог,
Үнгэрөө һайхан сэдьхэлынь сэгнээрэйт.

«Дахяад манай нютагта ябабал
Дайрангүй бү гараарай», —гэхэл даа.
Алтан шара замыетнай арюудхажа
Амтан һүеэ үргэхэл, тиихэдэнь

Ган зудые Гобидоо гаталжа
Һүрэгэй тооһондо үдэһэн хүн
Гадаада долайн гүнһөө түүһэн
Субадые сасаа гэжэ бодоорой,

«Һайн сэдьхэлэй тэмдэг һүн», —гэжэ
Һанаандаа хадагалдаг монгол зан бии.
Һаруул хэрэгэй заяа зүгнэжэ баһа
Сасаха һүеэ харамнадаггүй ёһо бии.

Балдандоржийн БЭГЗСУРЭН

ИИМЭ ХУБИТАЙ ХҮМ

Хубисхал эжы хоёройнгоо залуу байхада
Хубитайдаа би дэлхэйдэ түрөө һэм.
Хубисхалайнгаа ашаар улас оронойнгоо
Хуушан хубсаһаяа һэлгэжэ байхада,
Ильичын наран доро шэнэ Монголой
Ерээдүйнгөө замаар шумууһан дабшахада,
Хубисхал эжы хоёройнгоо залуу байхада
Хубитайдаа би хорбоодо түрөө һэм.

Бууранги байдалай дарлалтые усадхаха
Бусалһан тэмсэлэй элшэдэ дулаасажа,
Иғалтын нэрьемэ сууряае соносожо,
Илагшадай шарайе нюдөөрөө хараха
Үдэр һүни хоёрой эгээл уулзуур дээр,
Үнэхөөр шэнэ сагай анха эхин дээр
Эжы хубисхал хоёройнгоо залуу байхада
Энэ дэлхэйдэ би мүндэлөө һэм.
Хорбоодо тогтоһон социалис можын
Хоёрдохи ороной эрхэтэн боложо,
Эхэ нютагайнгаа сэсэглэн хүгжэхые
Энээхэн наһандаа үзэн баясажа,
Хүрэнгэтэ гүримые алгасан харайжа,
Хүдэлмэри, тэмсэлээр жаргалаа олоһон
Алдарта үедэ амидаржа ябаа
Азатай түмэнэй нэгэниинь гээшэбди.

Нямбуугийн НЯМДОРЖ

НЮТАГНИ

Уртын дуунай
аялгаар
Уудам талань
һэргэһэн,
Ульгам хүлэгэй
алхаагаар
Уянга шүлэгынь
тааран,
Үргэн зэнхэгэр
дайдатай,
Үндэр сэлмэг
тэнгэритэй,
Өөрэ арюун
заншалтай,
Өөдэлхэ һаруул
замтай,
Хэзээш минии
Монгол—
Хэтын улаан тал!—
Хүлөө маяа болотор
Хүлэгэй нюрганда
үдэһэн
Манан сэнхир талын
Малша юрын зон!

Ч-Р. Намжилов буряадшалба.

Монголой Арадай Республикые «залуушуулай орон» гэжэ зүбөөр нэрлэдэг. Эндэхи хүн зоной хахадынь шахуу 16 наһа гүйсөөгүй эрхэтэд болоно. Тэдэнэй элүүр энхые хамгаалха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүгэдын анхарал хандуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: МНР-эй ниислэл — Улаан Баатар хотодо баригдаһан эхир болон олон үхибүүтэй гэр бүлэнэрэй үхибүүдэй тусхайлагдаһан саад соо.

АДН—ТАСС-ай фото.

Дамдинсүрэнгийн УРИАНХАЙ

СЭЛЭНГЭ ТУХАЙ ДОМОГ

Сэлэнгэ, ши сэб сэхэ
сэдьхэл соогуурни урдадагши,
Сэлэнгэ, ши һэб гэжэ
сэбдэг Байгалдаа шудхадагши,
Амин сагаан долгёо
Ангаратаяа холбоходоо,
Аян замаа одоол
аласай холо руу заланаш.
Мүльһэтэ хойто океанай
Мүнгэн хюруу болоходоо,
Мүшэтэ һүнинн намдууда
минии дуундал таранаш.
Оо тиихэдээ, Сэлэнгэм,
Өрьёл Гималайн оггоргойһоо
Обоохой сагаан саһаар
орожол орожол байнаш.
Галбайн губида, Сэлэнгэм,
гансаардаһан хуланай ойрохоно
Амынь норгохо шиигээр
адхаржал адхаржал байнаш.
Аяар холын шэрэнгитэ
Африка түбиин гүндэ
Ангаахай заахан дальбараагай
амисхаал боложо дуһанаш.
Алтай, Хангайн нюруунда
амаржа һууһан хүндэ
Аяга сайдань нэмэлтэ
аршаан боложо уланаш.
Сэлэнгэм, ши аалихан
сэдьхэл соогуурни урдадагши,
Сэлэнгэм, ши залнтайхан
шүлэг соогуурни бурьялдагши.
Сэдьхэлэйм сэнгэл нэнгэхэ
сэнхир бахана болонхойлши,
Сэбэр тунга эрмэлзэлэйм
сэгнэшэгүй бүһэлүүр болонхойлши.
Дэншээ һайхан урасхалаа
дэгэд холо руу залаалши,
Дэлхэйн нарана һарган һарган
тойроһондол,
Сэдьхэл зүрхэмни шамала
Сэлэнгэм тойроһон зандаа лэ.
Сэлэнгэ, Сэлэнгэ—
дэлхэйн сэлгеэ мүрэнши,
Сэлэнгэ, Сэлэнгэ—
Монголойм һудаһанши!

А. ЖАЛСАНОВ буряадшалба.

АХА ДҮҮ ОРОН ТУХАЙ МАРКАНУУД

Монголой Арадай Республикын Гүрэнэй коллекциһээ абтаһан почтово маркануудай выставкэ һая Москвада нээгдэбэ. МНР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо тэрэ зорюулагдана.

Союзпечатиин выставкын залда дэлгээгдэһэн экспозицида 1924 онһоо эхилжэ Монголдо гаргагдаһан почтово түлбэриин бүхы тэмдэгүүд харуулагдана. 500-гаад шахуу марканууд, блогууд, конвертнүүд болон открытканууд ойн баярай тус выставкэдэ харагшадай Монгол соогуур һонирхолтой аяншалга хэхэдэнь, тэрэнэй олон зуун жэлнүүдэй түүхэтэй, национальна соёл болбосоролтой, эртэ урдын архитектуратай танилсахадань туһалха байна.

(ТАСС-ай корр.).

ХИЛЫН СААНАҺАА

КУБЫН КОММУНИСТНУУДАЙ ПЛЕНУМ

ГАВАНА. Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Фидель Кастрын түрүүлэлгэ доро партиин Центральна Комитедэй 9-дэхи пленум эндэ болобо. Национальна информационно агентствын (АИН) мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрээндэ хабаадагшад ороной экономическа ба социальна хүгжэлтые шэнжэлһэн байгаа.

Партиин III съездэдэ бэлдэхэ түбэй комисси пленум дээрэ байгуулагдаа. ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, мүн ЦК-гай Секретариадай гэшүүд тэрээндэ оробо.

Партиин национальна хиналта-шалгалтын комитедэй хүдэлмэри тухай тоосоон шагнагдажа, һайшаагдаһан байна.

Коммунистнуудай үзэл сурталай хүдэлмэри тухай асуудалые удаадахи пленум дээрэ хаража үзэхөөр шиидхэгдээ.

Ф. Кастро пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

КУБЫН НАЦИОНАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

ГАВАНА. Кубын Арадай засагай Национальна ассамблейн ээлжээтэ сесси эндэхи Съезднүүдэй ордон соо хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Республикын хуули гаргадаг дээдын зургаанай депутадууд Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын, Верховно арадай сүүдэй, бусад албан зургаануудай, мүн хэдэ хэдэн провинциин арадай засагай зургаануудай хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоонуудые шагнажа, зүбшэн хэлсэһэн байна. Кубын арадай һуудал байдалые саашадань һайжаруулгада хабаатай асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаа.

Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй ба Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро, парти болон правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадаба.

Сесси Коммунис парти болон ороной правительствые нягтаар тойроһон Кубын арадай жагсаалые саашадань бэхижүүлгын, социалис Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэ талаар табигдаһан зорилгонуудые тэдэнэй дүүргэхээр шиидэнхэй байлгын һүлдэ доро үнгэрөө. Кубын Компартиин ЦК-гай гэшүүн, Арадай засагай Национальна ассамблейн түрүүлэгшэ Ф. Браво түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кубын арад экономическа шухала зорилгонуудаа шиидхэхэдээ, дайсанай али бүхы халдалгануудһаа революционно түйлалтануудаа хэдынэйшье сагта хамгаалхаар бэлэн байха ёһотой гэжэ мэдүүлбэ.

ШУХАЛА АЛХАМ

НЬЮ-ЙОРК. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын аша туһада дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ замда саг соогоо хэгдэһэн шухала алхам болоно гэжэ социалис оронууд тэрэниие үнгэргэхэ тухай асуудалай ООН-ой тусхай комитедэй эндэ боложо байһан сесси зүбшэн хэлсэжэ байһан буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференциие тоолоно.

Имэ хуралдаан буу зэбсэгүүдые хуряаха хэрэгтэ шухала зэбсэг болохо ёһотой гэжэ социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тэмдэглэнэ. Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байха үедэ энэ асуудалые олоной хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ шэнэ шатада орожо, дэлхэйн бүхы районуудта дэлгэрбэ гэжэ Польшын делегат Я. Рыдзыковски мэдүүлбэ. Тэрэниие замбуулинай дайдада нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэ хүн түрэлтэнэй амидаралда аюул тохёолдуулна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Ээрхэг түрнмхэй империалис бүлэгөөрхиндэй политикаһаа сэрэгэй бүлюу хүсэтэй болохо гэһэн уймар тэнэг, харюусалгагүй ябуулганууднһаа уламжалан, үйлэ хэрэгүүд нимээр хүгжэжэ байна гэжэ Венгриин түлөөлэгшэ И. Микуш хэлэбэ. США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд имэ хараа шэглэлые хубилгаха, түрүүлэн доботолго хэхэ американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо таряан тодхолгые болюулха гэжэ оролдоногүй гээд тэрэ тэмдэглээ. Конференци зарлаха тухай һанал бодолые дэмжэлгэ хадаа буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсооха талаар харилсаа холбоо тогтоохоор бэлэн байһан ушар болоно гэжэ ВНР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

Болгариин делегат Е. Александровай хэлэһэнэй ёһоор, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференциие зарлалга мүнөө үеын шухала асуудалые шиидхэжэ, дайнай, илангаяа ядерна дайнай аюулые һуларуулха гэһэн хэрэгтэ шэнээр хандаха ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Баруунай ехэ ехэ гүрэнүүд тусхай комитедэй сесси дээрэ тад ондоо хараа бодол баримтална. ООН-ой олонхи гэшүүн оронуудай дэмжэжэ байһан һанал бодол бэелүүлгые саашадаашье буруу һүргэхэ байһанаа тэдэнэр баталаа. Ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо тогтоохые тусхай комитедтэ даалгаһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн һүүлшын сессиин шиидхэбэридэ тэдэнэр тоншье хангалтагүйгөөр хандана. «Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха гээшэ мүнөө үшөөл эртэ байһаар гээд тэдэнэр тоолонобди гэжэ тусхай комитедтэ США-гай эльгээһэн харюу дотор хэлэгдэнэ. Үнгэржэ ерэхэдээ тусхай комитедэй заседаниинуудые саашадаа үргэлжэлүүлһэнэй ашаг үрэтэй юм гү гэжэ США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд тусхайлбал, Англи болон Франци һэжэглэнэ.

ЗҮБШЭЛЭЛГЫН УУЛЗАЛГА

БУХАРЕСТ. 1986 ондо үнгэргэгдэхэ Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ бэлдэхэ талаар правительствада ородоггүй эмхинүүдэй зүбшэлэлгын уулзалга Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин харгалзалга доро эндэ болобо. Правительствануудта ородоггүй уласхоорондын 40 гаран национальна эмхиин түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо эб найрамдалые хамгаалгын совет комитедэй, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй делегацинууд тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

Эб найрамдалай уласхоорондын жэлэй программын проект тушаа дурадхалнууд уулзалга дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, һайшаагдаһан байна. Энэ документ ООН-ой Генеральна Ассамблейн 39-дэхи сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, буу зэбсэгүүдые хуряахын, уласхоорондын хүгжэлтын, арадуудые эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхын түлөө хуралдаанда хабаадагшад һанамжануудаа хэлэбэ. Бүгэдэ ниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар ООН-ой гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһанаа тэдэнэр мэдүүлбэд.

Зэргэнүүдээ улам бэхижүүлжэ, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ элдэб оронуудай правительствада ородоггүй олон тоото эмхинүүдые хабаадуулжа, ООН-ой 40 жэлэй ойе тэмдэглэхэ шухала.

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

ПХЕНЬЯН. СССР-эй ба КНДР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай договорто гар табигдаһаар 23 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олониитын суглаан эндэ болобо.

Энэ договор хоёр ороной хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань хүгжөөн бэхижүүлхын тула, социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй илан мандахын тула шухала удха шанартай байна гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй Президент Ким Ир Сентэй һаяхан уулзалга хоёр ороной заншалта хани барисаае, харилсаа холбооe хүгжэлтын шэнэ шатада гаргаба гэжэ ТПК-гай ЦК-гай орган — «Нодон синмун» газетэ договорой ойдо зорюулһан статья соогоо бэшэнэ. Хоорондохи харилсаагаа али бүхы талаарнь хүгжөөхын тула бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха байһанаа хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд КНДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд байха үедэ болоһон уулзалга дээрэ онсолон зааба.

[..]АЛША ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

...ша хүн тухай анхарал оролдолго гаргаха ...тиин политикын гол зорилго мүн. Энэ зо... бэелүүлгэдэ профсоюзай эмхинүүд шухала ...үргэдэг. Ажалшадай эрилтэнүүдые бүри дүү...ангаха талаар тэдэнэй ябуулдаг хүдэлмэри ...АСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

ЭРЬЕНҮҮД ЭЭШЭ

...вигациин үедэ ...эдэй полевой ...земснарядуудай ... Полесиин гол ...холын участо- ...ньнүүдэй хү- ...тэ соёлой та- ...шангайхид айл- ...Энэнь тусгаар «Владимир Маяковский» гэжэ агиттеплоход болоно. Лекционно залһаа, концертын сценэһээ, кинотеатрһаа, библиотекэһээ гадна эндэ консультационно пункт нээгдэнхэй, социалис мүрысөөнэй нүүдэл штаб байгуулагданхай юм.

Уһан замай ажалшад һонирхоһон асуудалнуудтаа харюу абаха, мүрысөөнэй ээлжээтэ шатын дүнгүүд тушаа мэдэхэ аргатай юм. Судна дээрэ хангалгын албан тухай баһал мартагдаагүй. Полесиин гол мүрэнэй эрье дээгүүр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байһан ажахынуудай мелиораторнууд болон механизаторнуудые корабль дээрэ хүндэмүүшээр угтадаг.

ЗАВОДОЙ ФЕРМЭНҮҮД ДЭЭРЭҺЭЭ

Янгиерай (Сырдарьинска область) барилгын материалнууд болон хэрэгсэлнүүдэй комбинадта хангалгын албан һайнаар эмхидхэгдэдэг болонхой. Эндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүдэлмэрилэгшэдые хангалтада онсо анхарал хандуулагдадаг. Предприятиин хамһабариин ажахыһаа эдеэ хоолой зүйлнүүд заводой магазинуудта ородог юм.

Аграрна цехтэ 500 толгой эбэртэ бодо малай комплекс, тэжээлэй цех, ветеринарна пункт, гахайн ба шубуунай фермэнүүд хүдэлдэг. Зэргэлээд огород эрхилэгдэдэг. Теплицын ажахы хүүгэдэй саадууд болон хүдэлмэришэдэй столовонуудые лимоноор, һархяагаар, овощоор түхэреэн жэл соо хангадаг байна.

ПОЛИДО ХҮДЭЛДЭГ ХҮНҮҮДТЭ

Молдавиин Слободзейскэ районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бригадануудые хангадаг 12 столово бии юм. Эндэ тарижа ургуулагдадаг овощ хэрэглэжэ, столовын хүдэлмэрилэгшэд таряашадта амтатай эдеэ бэлдэдэг.

Гэр бүлэһөө холо байжа хүдэлдэг хүнүүд тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргаха гээшэ ажахын профкомой ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдэй нэгэниинь болоно. Тэрэнэй үүсхэлээр хээрын бүхы станууд болбосон түхэлтэй болгогдоһон байгаа. Эндэ столовонууд нээгдэнхэй, улаан булангууд, амаралтын таһалганууд түхеэрэгдэнхэй.

БҮХЫ ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ АМАРНА

Азовско далайн эрье дээрэ курортын Кирилловка гэжэ һууринда дүтэ шадар баригдаһан Мелитополиин мотоорно заводой амаралтын баазада түрэлхид үхибүүдтэйгээ хамта амардаг болобо.

Мүнөө үедэ Запорожско областьдо 130-һаа дээшэ профсоюзай амаралтын бааза хүдэлнэ. Тэндэ 200 мянгаһаа дээшэ хүн амарха.

(ТАСС-ай корр.).

СУРХАРБААН-84.

НААДАН ЗУГАА—НАЙРАЙМНАЙ ШЭМЭ

СУРХАРБААН — буряад арадай хэр угай заншалта һайндэр мүн. Сагаан эдеэнэй билтаран дэлбэрһэн элдин һайхан зунай энэ үедэ хүнүүд зүлгэ ногоон дээрэ гаража, хүсэ шадалаа, арга дүрэеэ туршалсадаг, һур харбажа, хёрхо мэргэнээ үзэлсэдэг, мори урилдаанда агта хүлэгэйнгөө хурданиие элирүүлдэг байһан юм. Мүнөө жэлдэ зунай найр наадан Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа орохоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Энэ һайндэр — сурхарбаан үнгэрэгшэ субботодо республиканска ипподром дээрэ эхил-

һэн байгаа. Ойн баярай сурхарбаанай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахые хэн хүсэхэгүйб даа. Физкультура болон спортын республиканска комитедтэ ороһон баримта мэдээнүүдэй ёһоор, 100 мянга гаран хүн нютаг нютагуудта болоһон мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан байна. Загарайн, Зэдын, Баргажанай, Улаан-Үдын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Хойто-Байгалай болон бусад районуудта сурхарбаан эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэжэ, олохон ажалай түрүүшүүл спортдошье шалгарбад. Гол шухала удха шанарынь юуб гэбэл, эдэ мүрысөөнүүд физкультура болон спортын хүдэлөөе улам хүгжөөгөө бшуу. Олон үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд буряад арадай спортын зүйлнүүдээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

...Республиканска ипподром һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Түбэй трибунын хоёр талаар «Октябриин Эхэ орондо алдар соло!», «КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэе!» гэһэн уряа лозунгнууд аржына. Тэрэнэй сэхэ урдань гоё һайхан ехэ панно харагдана. Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа орохоор 325 жэлэйе ойе тэрэ һүлдэлжэ, хүн бүхэнэй анхарал татана, зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэнэ. Трибунануудай ара талаархи һолонгын долоон үнгэ буляалдаһан спортын тугууд һэбшээ һалхинда далбан намилзахадаа, оршон байдалые бүри һүр жабхалантай болгожо, сугларагшадай нюур шарайе баяраар халяана.

Энэ үдэр наратай сэлмэг, хонгор һэбшээтэй байгаа. Эртэ үглөөнһөө хойшо хүнгэн машинанууд, автобусууд Дээдэ-Онгостой өөдэ шуумайлдажа, хүн зон олоороо эндэ сугларһан байха юм.

...Үглөөнэй 10 саг. Улаан-Үдэ хотын физкультурнигуудай парадаар сурхарбаанай түгэсхэлэй наадан нээгдэбэ. Манай республикын алдар суута спортсменүүдэй, спортын ветерануудай хойноһоо «Динамо», «Урожай», «Спартак», «Труд», «Буревестник», «Трудовые резервы», «Локомотив» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» гэжэ спортклубай эрхим бэрхэ спортсменүүд жэгдэ алхасаар зэлэ татан, трибунануудай урдуур үнгэрнэ. Спортын габьяата мастернууд В. И. Баранников, К. С. Олзоев, СССР-эй спортын хүндэтэ мастер П. П. Николаев, уласхоорондын классай спортын мастернууд С. Николаева, Ц. Бумбошкина, И. Лукашевич, Б. Будаев, О. Алексеев, Г. Цыренов болон бусадые жагсаалшадай дунда харанабди. Тэдэнэй дала мүрэ дээгүүр нэмэрүүлэгдэһэн чемпионой лентэнүүдтэ спортын элдэб медальнууд, жетонууд яларна.

Республикын спорткомитедэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер **Г. Н. Манжуевай** рапорт үгэһэнэй һүүлээр КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Тимашов** зунай найрта хабаадагшадые амаршалан, үгэ хэлэбэ:

—КПСС-эй обкомой бюрогой болон республикын правительствын үмэнэһөө эндэ сугларагшадые, тэрэ тоодо хүндэтэ айлшадаа, спортсменүүдые промышленностиин хүдэлмэришэдые, таряалан болон фермэнүүдэй ажалшадые Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа орохоор 325 жэлэй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 61 жэлэй ойнуудаар халуунаар амаршалнаб.

Манай республикын ажалшад ехэ бэлэгүүдтэйгээр жабхаланта һайндэрөө угтаба гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань тэмдэглээ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын хахадта продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа болзорһоонь урид дүүргээ. Һайндэрэй урда тээхэнэ БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад гол түмэр зам табиха хүдэлмэреэ дүүргэжэ, ехэ амжалта түйлаба!

1983 ондо манай республикада 100 мянга гаран хүн ГТО-гой шэнэ норматив тушааяа. 6700 хүн спортын разрядуудые, 157 хүн спортын мастерта кандидадай нормативуудые дүүргэһэн байна.

Буряад ороной бэлигтэй спортсменүүд: уласхоорондын классай спортын мастернууд — барилдаашан Б. Будаев, һур харбагша И. Лукашевич, спортын мастернууд —«БАМ-тоннельстрой» трестын 18-дахи тоннельнэ отрядай проходчик Л. Толмачев, Сэлэнгын районой Кировэй нэрэмжэтэ совхозой жолоошон Б. Бальчинов, «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй тренер Г. Эрдынеева, спортын мастерта кандидат С. Соломинская гэгшэд мүрысөөнэй туг үргэбэ.

УДААНЬ сурхарбаанай спортын программадаородог бүхэ барилдаагаар, гиир үргэлгөөр, һур харбалгаар, мори урилдаагаар түгэсхэлэй нааданууд үнгэргэгдөө. Эдэ бүгэдын эхилхын урда тээхэнэ ДОСААФ-ай спортсменүүд-парашютистнүүд ипподромой ногоон талмай дээрэ хараалагдаһан газартаа буужа, сугларагшадай зүрхөө халуун альга ташалгаар угтагдаба. Улаан-Үдын 1-дэхи техническэ училищиин һурагша Владимир Нечаев эндэ онсо шалгарһан байха юм.

Тиигэһээр байтар зуу гаран хүнгэн атледууд урилдаанай харгы дээрэ гарабад. Эрэшүүл, эхэнэрнүүд, мүн эдир хүбүүд, басагадшье эдэнэй дунда бии. Тэдэнэр 1600 метртэ урилдаа.

Түрүүшын 400 метрые Гусиноозерск хотын 3-дахи ГПТУ-гай багша, спортын мастерта кандидат С. Чаповской («Трудовые резервы») бултанһаа урид гаталба. Саашадаа тэмсэл улам шангадана. Багсаамжалхада, 900 метртэ Буряадай багшанарай институдай студент Григорий Черных урагшаа гаража, урзанда жэлэйнгээ амжалтые дабтаба. Тэрэ 600 метрые 4 минута 26,7 секунда соо гаталһан байна. Һүүлшын 200 метртэ С. Чаповскойе ахижа, ВСТИ-гэй студент Н. Петров хоёрдохи һуури эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Н. Соломинская шалгарба—5.34,2 минута Г. Базарова, Г. Комарова гэгшэд удаадахи һууринуудта гараһан байгаа.

Бүхэ барилдаан хадаа сурхарбаанай гол зүйл мүн. Байгша ондо республикынгаа аяар 10 гаран районой, мүн Ажалай Улаан Тугай ордентэ Улаан-Үдэ хотын 200 шахуу гаран хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй, юрэдөөл, гартаа шүрбэһэтэй, хүлдөө мэхэтэй барилдааша хүбүүд эндэ сугларжа, хаба шадалаа туршаһан байха юм. Тэдэнэр табан шэгнүүртэ (56, 64, 72, 82 болон тэрээнһээ дээшэ килограмм) барилдаһан байна.

Энэ жэлдэ эдиршүүлэй болон ветерануудай дунда бүхэ барилдаагаар мүрысөөн түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Эдиршүүлэй дундаһаа «Трудовые резервы» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Андрей Пестеров илалта түйлаа. Түгэсхэлэй уулзалгада тэрэ Ивалгаһаа ерэһэн Альберт Шараповые шүүһэн байна. Зүүн Сибириин соёлой институдай багша, спортын мастер Савелий Осокин 40 һайса гараһаншье һаа, хүдэр багжагар бэетэй. Һүүлшын уулзалгада В. Тулаевые (Хойто Байгалай район) диилэжэ, Савелий Осокин ветерануудай дундаһаа сурхарбаанай чемпион болоһон байха юм.

Хүдөөгэй барилдаашад сооһоо эгээл хүнгэн шэгнүүртэ Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой хонишон Борис Бардуев Түнхэнэй районой Саянай совхозой агроном Пурбо Ламиновые диилэжэ, түрүүшынхеэ чемпион болобо. Манай бэлигтэй бэрхэ барилдаашадай нэгэн Виктор Ринчинов (Баргажанай район) эндэ аяар гурбадахи һуурида түригдэшэхэ гэжэ хэн һанаха байгааб? Тэд спорт хадаа спорт ха юм даа.

Удаадахи гурбан шэгнүүртэ мүн лэ Улаан-Үдын районой түлөөлэгшэд спортын мастернууд В. Актинов, Б. Цыренгармаев, С. Галсанов гэгшэд шалгарба. Хүндэ шэгнүүртэ Б. Аюшеев (Сэлэнгын район) илажа гараа. Ю. Гомбоев (Баргажан), Ю. Дугаров (Улаан-Үдын район), В. Миронов (Хойто-Байгалай район) болон бусад шангуудта хүртэбэ.

Ниислэл хотын барилдаашадай дундаһаа спортын мастернууд В. Миланханов, Г. Цындымеев, Б. Будаев, Г. Галсанов, К. Балдаев, С. Пашинский гэгшэд илалта түйлаһан байна.

Абсолютна чемпионие элирүүлхын тула хото, хүдөөгэй барилдаашад сооһоо шэгнүүр бүхэндэ шалгарһан хоёр-хоёр хүн хаба шадалаа туршаһан байна. Урда урдын жэлнүүдэй абсолютна чемпионууд З. Буянтуев, В. Вострецов мүн лэ хабаадуулагдаа

Тиин В. Миланханов, Г. Цындымеев, Б. Цыренгармаев, С. Пашинский, Г. Галсанов, Б. Аюшеев, Б. Будаев, К. Балдаев, В. Иннокентьев гэгшэд илажа гараба. Удаань 60 гаран килограмм шэгнүүртэй В. Актинов 1977 оной абсолютна чемпион, БАМ-ай барилгашадай түлөөлэгшэ, 105 килограмм шэгнүүртэй З. Буянтуев хоёрой барилдаанай хибэс дээрэ гаража ерэхэдэнь, сугларагшад һэр-мэр гэлдэжэ, альга ташалгаар угтаба. Владимир Актинов нүгөөдынгөө хүлдэ орожо, үргөөд хаяха гэхэдээ, арайл бирабагүй. Тиигэжэ шүүгдэшэһэн байха юм.

1981—82 онуудта хоёр дахин абсолютна чемпион болоһон В. Вострецов урагшагүйдэбэ. Тэрэ Европын урдын чемпион О. Алексеевтэ диилдэжэ, нүхэрөө түрүүлэн амаршалха баатай болоо. З. Буянтуев — Г. Цындымеев хоёрой уулзалга хүлеэгдээгүйгөөр дүүрэбэ. Душэ гаран

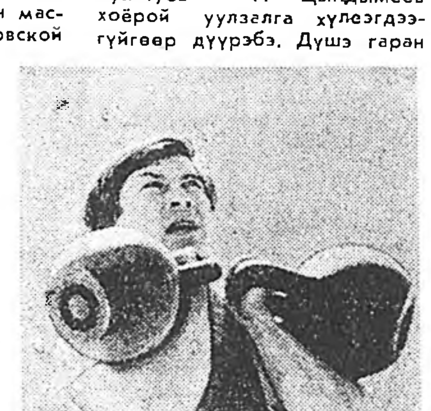

килограммаар хүнгэншье һаа, Г. Цындымеев нүгөөдэеэ дүрэдөө абажа, шарбуулжархиһан байна.

Дүхэригһөө дүхэригтэ һагшагда һагшагдаһаар эгээл габшагай солбон, гартаа шэртэһэтэй, гохо дэгээ хэхэдээ бэрхэнүүдынь үлэнэ. Тиигэжэ К. Балдаев—Г. Цындымеев, Б. Будаев—О. Алексеев гэгшэд хахад финалда гарана. Европын урдын чемпионууд, уласхоорондын классай спортын мастернууд Борис Будаев Олег Алексеев хоёрой гаража ерэхэдэнь, «юун лэ болохо ааб» гэжэ хүлеэһэн юумэдэл, сугларагшад амяа даран, аниргүй болошобод. Хон-жэн... Эдэ хоёр барилдаанда дуратайшуулай урма һонирхол хухалбагүй. Түрүүшээр Алексеев эдэбхитэйгээр доботолжо, нүхэрөө гурба дахин хүндэшэг байдалда оруулна. Тэд Борис Будаев һэримжэтэй хёрхо. Долоодохи минутын ябажа эхилэмсээр, Борис Будаев нүгөөдэеэ гэнэдхээжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ К. Балдаевтай уулзаха болобо.

Түгэсхэлэй наадан хүнгэхэн байгаа гэхын аргагүй. И. Балтуков, Б. Аюшеев, Г. Галсанов, О. Алексеев, К. Балдаев гэгшэдые хойно хойноһоонь

будэрүүлжэ, Борис Будаев 1984 оной сурхарбаанай абсолютна чемпион болоод, утаһан буһэтэй хүхэ шэршүү торгон тэрлигээр шагнагдаа. Бэрхэш даа, Борис!

— Хүдөөгэй барилдаашад сооһоо Улаан-Үдын районойхид илаба. Баргажанай, Сэлэнгын бүхэшүүл шангай һууринуудые эзэлээ. Городой команданууд сооһоо «Трудовые резервы», «Урожай», «Динамо» бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд эрхимлэбэ, — гэжэ уласхоорондын категориин судья В. Е. Гармаев мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолбо.

ГИИР ҮРГЭГШЭДЭЙ мүрысэхые харахадаа, хүнэй хаба шадалай, арга боломжын ямар ехэ байһанда ээлүүдгүй гайхан гэлыхэш. Энэ жэлдэ 8 командын 45 абарга хүсэтэйшүүл хабаадаһан байгаа.

Зэдын районой Алцагай совхозой жолоошон Булат Цырендоржиев Улаан-Үдын районой ПМК-гай бригадир Михаил Овчинников хоёрой хэниинь хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо илаха гээшэб? — гэжэ сугларагшад удаахан хүлеэхэ ушартай болоо. Цырендоржиев 92 очко абажа, нүхэрөө оройдоол хоёр очкогоор үлүүлээд, нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Баргажанай районой Уланай дунда һургуулиин багша, спортын мастер Базар Цыбикжапов 106 очкотойгоор 67,5 килограммай шэгнүүртэ илаһан байха юм. Улаан-Үдын районой түлөөлэгшэ Л. Дамбаев, Зэдын «Мир» колхозой ДЮСШ-гай тренер С. Бадмаев удаадахи һууринуудта гараа.

75 килограмм. Зэдын районой Оёорой совхозой бэрхэ хонишон Будацырен Бадмаев спорттой батаар ханиланхай. Тэрэ 135 очко абажа, республикын чемпионой нэрэ солодо хоёрдохёо хүртэбэ.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Шэнэ-Бэрээнэй авто-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд С. Титков, В. Десятов, Загарайн техническэ хангалгын пунктын слесарь В. Харитонов шалгарһан байна.

БАМ-ай барилгашад М. Бекурадзе, А. Толмачев, Б. Хыдыров, В. Нагорнюк гэгшэд шангай һууринуудые эзэлээ.

Шэгнүүр бүхэндэ шалгарагшад абсолютна чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хабаяа туршаа. Валерий Харитонов 32 килограммай хоёр гиирые 31 дахин үргэжэ, 93 очкотойгоор абсолютна чемпион болобо. Будацырен Бадмаев — хоёрдохи, Владимир Нагорнюк гурбадахи шангуудта хүртэһэн байха юм.

— Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Зэдын районой суглуулагдамал команда нёдондо жэлэйнгээ амжалтые дабтаа. Загарайн гиир үргэгшэд — хоёрдохи, Хойто-Байгалай районой спортсменүүд гурбадахи һуури эзэлбэ. Энэнь тэдэнэй түрүүшын ехэ амжалта гээшэ. Тиихэдэ манай республикын зарим районуудта, спортын бүлгэмүүдтэ, клубуудта энэ зүйлые амжалтатайгаар хүгжөөхэ аргатай байһан аад, мүртэй анхаралаа хандуулнагүй, —гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья Н. И. Гуров хөөрэнэ.

НОМО ҺААДАГАА үргэлһэн, бүһэдөө мүнгэн хутага һуйбадаһан, торгон тэрлигтэй, тойробшо малгайтай буурал сагаан толгойтой үбгэдэй, мүнөөнэй спортын гоё һайхан хубсаһатай хүбүүд, басагадай ехэ мүрысөөндэ хананхатайгаар бэлдэжэ, томоотой янзатайгаар ниишэ тиишээ алхалдан ябахыень харахада, үльгэр домог соо хэлэгдэдэг баатарнуудые һануулхадал гэнэ.

Буряад ороной олон районуудһаа ерэһэн, мүн ниислэл хотын хэдэн үеын мэргэшүүл һур харбалгын зураахай дээрэ сугларба. 10 гаратайшье, 70 наһа хүрэһэншье хүнүүд эдэнэй дунда бии. Улаан-Үдын районой Ивалга һууринһаа үндэр наһатайшуул олоороо ерэжэ, хёрхо мэргэн байһанаа харуулаа. Тусхайлбал, Даба Санжеевич Надмитов 72 наһатай. Бабасан Будаевич Будаев тэрээнһээ 4 наһаар дүү. Тиигэбэшье эдэнэр хүдөөдэ халуун ажалай бурьялхада, түрэл ажахыдаа үшөөл туһа нэмэриеэ оруулалсаһаар зандаа. Сүлөө сагтаа номо годлиёо гартаа абажа, хёрхо мэргэнээшье туршалсадаг байна.

Ветерануудай дундаһаа спортын мастер Дашанима Эрдынеев шалгаржа, республикын чемпион болоо. Хяагта хотодо ажаһуудаг мүн лэ үндэр наһатай Илларион Савельевич Пахомов — хоёрдохи, Даба Санжеевич Надмитов гурбадахи һуури эзэлээ. Ветерануудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Хяагтын мэргэшүүл илаба. Улаан-Үдын районой түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Зэдын районой харбагшад гурбадахи һуурида гараһан байха юм.

Хурамхаанай районой Арзгуун нютагай соёлой байшангай директор, спортын мастер Х. Раднаев 182 очко тудажа, эрэшүүлэй дундаһаа шалгарба. Түнхэнэй дунда һургуулиин математикын багша В. Степанов тэрээнһээ 20 очкогоор гээгдээ. Харин Загарайһаа ерэһэн Ю. Любимов бронзо медаляар шагнагдаһан байна.

«Урожай» бүлгэмэй ахалагша тренер, спортын мастер Д. Р. Эрдынеевэй һурган һоридог Улаан-Үдын 18-дахи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Марина Жаркова 163 очко тудажа, эхэнэрнүүд сооһоо һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Энэнь Маринын сурхарбаанда эдэбхитэйгээр һорилго бэлэдхэл хэһэнэй үрэ дүн болоно.

Ушарынь юуб гэхэдэ, уласхоорондын классай спортын мастер И. Лукашевич, мүн хэдэн спортын мастернууд буряад арадай ёһо гуримаар һур харбахадаа урагшагүйдэбэ.

Хэжэнгын хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер, спортын мастер Цырен-Дулма Доржиева 138 очко абажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Тэрэнэй һурган һоридог Зоригма Лыгденова багшаһаа 18 очкогоор гартаба.

Мори урилдаан үдэрэй тэн багһаа эхилжэ, ипподромдо сугларагшадай дунда хүлгөөтэй, шууяатай болоодхино. Трибунануудта багтажа ядатараа сугларһан ажалшадай согтой хүлгөөн ипподромой талмай дээгүүр элеэр соносхоно.

Эгээл түрүүлэн КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурасхаалай шанда хүртэхын түлөө зэргэшээ гурбан морёор урилдаан 2400 метрэй зайда үнгэргэгдөө. Трибунын урдуур тэргэдэ хүллэгдэһэн хэдэн экипаж хүнгэхэнөөр гэшхэлэлдэн, жолоо баригшадайнгаа тэмдэг үгэхые хүлеэһэндэл мэтэ зогсожо ядана. Тиигэһээршье байтар хонхын хонгёо абяан талмай дүүрэн зэдэлжэ хурдан хүлэгүүдэй табаргаан жэгдэхэнээр соностон, сугларагшадай анхарал татаба. Түрүүлэн һуга гараһан В. Бурдуковскиин жолоодоһон экипаж хэдэхэн секундын туршада Николай Суворовой моридто хүсэгдэшэбэ. Энэмнай Прибайкалиин районой «Прибайкалец» колхозой морид гээд соносхоходонь, трибунада сугларагшад эдэ моридой магтаал соло дуудана. Энэ үедэ В. Белых гэгшын жолоодоһон морид гэнтэ урагшаа гарахадаа, бултаниие ахижа шадаа. Тиигэжэ Загарайн районой Хүрбын ОПХ-гай түлөөлэгшэ сугларагшадай магтаалда хүртэхэ ёһоорол хүртэбэ. Моридые һорихдоо дүршэлтэй болоһон Белых, үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адли, һайндэрэй шанда хүртэбэ.

Эдэнэй удаа КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой, арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой шанда хүртэхын түлөө зэргэшээ гурбан морёор урилдаан болоо. Энэ Мухар-Шэбэрэй районой Заганай колхозой түлөөлэгшэ А. Миронов түрүүлэн ерэжэ, сугларагшадай зүрһөө һайшаал магтаалда хүртэбэ. Мүн КПСС-эй Железнодорожно райкомой, райгүйсэдкомой шанда хүртэхын түлөө урилдаанда Ф. Добосовой жолоодоһон Буряадай гүрэнэй конюшниин морид эрхимлээ.

Ипподром дээрэ арба гаран гүйгөөшэ мори унаһан хүбүүд, басагад бии болоодхибо. Урилдаанда Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм», «Авангард» совхозуудай, Улаан-Үдын районой Оронгын, «Заветы Ильича» совхозуудай, Зэдын районой Лечинэй нэрэмжэтэ колхозой Сэлэнгын, Хэжэнгын, Загарайн районуудай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой, Хэжэнгын, Хүрбын совхозуудай гүйгөөшэ морид хабаадаа. Эдэнэр 3200 метрэй зайда урилдаба. Хүрбын ажахын Елена Самойловагай жолоодоһон хээр азарга эдэнэрэй дундаһаа хурдан байжа, түрүү һуури эзэлжэ, хүлэгүүдэй хатар жолоодо дуратайшуулай дунда хүлгөөтэй болгоно. Энэ зайе 3 минута 50 секунда соо гаталһан Самойлова облсовпрофой шанда хүртэбэ. Мүн 1600 метрэй урилдаанда хабаадаһан морид республикын Хүдөө ажахын министерствын, ВЛКСМ-эй обкомой тогтооһон шангуудта хүртэһэн байгаа. Эндэ Хүрбын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Адмирал гэжэ нэрэтэй Яруунын районой «Коммунизм» колхозой хээр азарганууд хурдан байшоо. Тиигэжэ жолоодогшод Б. Белых, И. Боргоев гэгшэдтэ дурасхаалай бэлэгүүд сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро барюулагдаба.

Наймадахи зэлжээндэ эгээл холын — зургаан мянган метрэй зайда хүлэгүүд урилдаһан байна. Энэ урилдаанда республикын ажахынуудай арбаад морин хабаадаа. Дохёогой үгтэхэтэй хамта Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой боро морин урагшаа ходорон гараба. Эдир хүбүүн моринойнгоо жолоое барихадаа бэрхэл ха гэлдэгшэдшье олон һааб даа. Тэрэ хоёр дүхэриг тойрохо-доо, нүгөөдүүлэ хорёод метр тухай хойноо хаяба. Зүгөөр эндэ хүлеэгдээгүй ушар болоо. Юуб гэхэдэ, түрүүлжэ ябаһан энэ морин гурбадахи дүхэригэй тэн багһаа хадууржа, урилдаанай гурим эбдээ бшуу. Тэрэнэй хойноһоо ябагшадай дунда Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон хүбүүн Валерий Чагдуровай унаһан морин эгээл һүүлдэ ябаһан юм. Харин гурбадахи тойролгын дүүрэхэ багта Валериин жолоогоо табижархихада, амаа татуулаад ябаһан мориниинь һомон мэтээр урагшаа шуумайшабал даа. Хурдан сүлхэ энэ морин хэдэн моридые ябууд хүсэжэ, урдань оробо. Һүүлшын тойролгын дүүрэхын тэндэ Валерий Чагдуров морёо бүри түргэдүүлжэ, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой агтые хэдэн секундаар ахижа, ипподромдо сугларагшадые баясуулхын ехээр баясуулхаһаа гадна, сурхарбаанай чемпионой лентээр шагнагдаа.

Моридой урилдаанай үедэ хаалтануудые дабаха мүрысөөн хүнүүдые һонирхуулба. ДОСААФ-ай областной комитедэй дурасхаалта шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ спортын мастерта кандидат, нэгэдэхи разрядтай М. Аверкова, О. Серебрякова, хоёрдохи, гурбадахи разрядтай О. Мисюркеева, П. Бадмаев гэгшэд хабаадалсаа. Түрүүшын зэлжээндэ Фортуна нэрэтэй азаргаар хэдэн бэрхэшээлнүүдые дабахадаа, М. Аверкова нэгэшье ялын очко абагүй. 43 секунда харуулба. Удаань Вымпел гэжэ нэрэтэй халтар хара зүһэтэй азарга унаһан Ольга Серебрякова хамагһаа богони саг соо бүхы хаалтануудые дабажа эрхимлэбэ. Олоной дунда һонирхол татаһан мүрысөөндэ эрхимлэһэн Серебрякова дурасхаалай бэлэгтэ хүртэбэ.

Удаань гүйгөөшэ хурдан морид табигдажа, жолоошодынь «Буряад үнэн» газетын дурасхаалай шанда хүртэхын түлөө оролдоо. 2400 метрэй урилдаанда Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын түлөөлэг-

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: спортсменүүд халалдана; гиир үргэгшэ Сергей Батому... һур харбагшад-ветеранууд Батожаб Бальч... ма Эрдынеев эбэр номоёо татажа байна; ...гаар сурхарбаанай абсолютна чемпион ... республикын чемпионой нэрэ солодо хүр... Чагдуров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ, П. БУРМАКИНАЙ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Партиин зүгһөө комсомолые хүтэлбэрилгэ» — «Правда» газетын түрүү бэшэг. «Үгэеэ ойлголсоногүй» — Я. Николаевай статья. Мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Ярууны тайга шэнгэрнэ»— С. Убеевэй статья. «Маякһаа» «Маяк» хүрэтэр» — М. Кибальнигай репортаж. «Үйлэдбэриие урмашуулгын фонд» — Э. Будаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хэтэ мүнхэдөө Росситай хамта» — Г. Ламуевагай статья. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Таанадта бэлдэһэн ундан» — И. Рыжковагай статья. «Тени в развалинах» — М. Алексеевэй рассказ. «Һүүлшын тулалдаан» — А. Субботиной очерк. «ДОСААФ-ай ветеран» — П. Вторушинай фото-мэдээсэл. «Правда Бурятии» газетын мэдээсэлэй таһаг.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Щедрик» гэжэ хүүгэдэй хоорой концерт. 10.25 — «Аяншалагшадай клуб». 11.25 — «Отцы и дети» — дүрбэн серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 12.40 — Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.15 — «Ород хэлэн». 16.50 — «Четыре танкиста и собака» —олон серитэй уран һайханай фильм. 8-дахи сери). «Берег моря». 17.35 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.05 — «Долоон хоногой спорт». 18.35 —Монголой Арадай Республика тухай киноочерк. 18.45 —«Эб найрамдал ба залуушуул». 19.20 — Мультфильм.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Байгал»» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.50 — «Отцы и дети» — дүрбэн серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.35—СССР-эй арадай артист Ю. Завадский. 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —Үглөөнэй гимнастика. 9.20 —Баримтата фильм. 9.30 —«Приходите завтра» — уран һайханай фильм. 11.05— Зоологи. «Танай бэшэгүүдтэ харюусанабди», 11.35—Донецкын архитектура. 12.00— «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай». 12.45 — Ураалай гүрэнэй М. Мусоргскиин нэрэмжэтэ консерваториин багшанар болон студентнүүдэй концерт. 13.10 — «Гулька» — үхибүүдтэ фильм. 13.35—Мультфильм. 13.55 — Немец хэлэн. 14.20 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 14.50 —Фильм-концерт. 15.20 «Поэзи». С. Щипачев. 15.50 — Монголой уран һайханай коллективүүдэй концерт. 16.20 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Амар сайн, цирк!». 18.45 — «Хөөрэжэ үгыт». 19.10 — Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — «Факел».

Москва. 20.30 — «Элүүр энхэ байха гээ һаа».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-.., корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-00505 Заказ № 159. Индекс ...